BUNJEVAČKE

Informativno - političko glasilo

novine

Subotica, decembar 2007. • Godina III • Broj 30 Cina: 50 dinara



Srićan Božić i Mlado lito

Bunjevački Nacionalni Savet

Национални савет буњевачке националне мањине
Nacionalni savet bunjevačke nacionalne manjine
National Council of the Bunjevac Ethnic Minority

Slušajte radio emisije na bunjevačkom jeziku – „Bunjevačka rič”

Radio Novi Sad – 100 MHz
vrime emitovanja: petak 22.00 – 22.30 sati

Subotica
Prvi program Radio 103
vrime emitovanja: nedilja 17.30 – 18.30

Radio Sombor
90,0 MHz
vrime emitovanja: nedilja 13.30 – 14.00 sati

Gledajte bunjevačku emisiju „SPEKTAR”
Televizija Novi Sad – II program
vrime emitovanja: svake druge nedilje od 16.30 do 17. sati

Bunjevački nacionalni praznici:

2. februar, *Dan velikog prela*
23. februar, *Dan izbora prvog novog Nacionalnog savita*
15. avgust, *Dan Dužijance*
25. novembar, *Dan kad je 1918. godine u Novom Sadu održana Velika narodna skupština Srba, Bunjevaca I ostalih Slovena*

Positite naše internet strane
www.bunjevci.org.yu

PODVIKUJE BUNJEVAČKA VILA

PODVIKUJE BUNJEVAČKA VILA
IZ OBLAKA RAŠIRILA KRILA,
OJ BUNJEVČE PROBUDI SE SADA
STAREŠINO SUBOTIČKOG GRADA.

MENE MATI UČILA PIVATI
PIVAJ SINE DA BUNJEVACI ŽIVE,
NEK NAM ŽIVI NAŠA MILA BAČKA,
TAMBURICA, PISMA BUNJEVAČKA.

NE ZOVEMO SAMO BOGARAŠE
VEĆ I DRUGE STANOVNIKE NAŠE,
JA SAM SINAK SUBOTICE GRADA
NE DAM VIŠE DA MOJ NAROD STRADA.

BUNJEVAČKA SVEČANA PISMA



OSNIVANJE I FUNKCIONISANJE NIU „BUNJEVAČKOG INFORMATIVNOG CENTRA POMOGLI

MINISTARSTVO KULTURE REPUBLIKE SRBIJE

POKRAJINSKI SEKRETARIJAT ZA INFORMACIJE AUTONOMNE POKRAJINE VOJVODINA

BUNJEVAČKE
Informativno - političko glasilo
Subotica, avgust 2005. • Godina I • Broj 2
novine
Cena: 50 dinara

Informativno-političko glasilo bunjevačke nacionalne manjine

Godina III Broj 30
Decembar 2007. godine
Cina 50 dinara
Izlazi poslidnjeg petka u misecu

Izdavač:
NIU „BUNJEVAČKI INFORMATIVNI CENTAR" - Subotica

Osnivač izdavača:
NACIONALNI SAVET BUNJEVAČKE NACIONALNE MANJINE

Direktor NIU „BIC" i glavni i odgovorni urednik:
mr Suzana Kujundžić - Ostojić
Savit novina:
Mijo Mandić (mlađi), Nevenka Bašić Palković, Mirjana Savanov

Tehnički urednik:
Ivan Stantić

Stalni saradnici:
Tihomir Kujundžić Matković, Nevenka Bašić Palković, Ana Vojnić Kortmiš, Livia Tričko Stantić, Joso Poljaković, dr Andrija Peić, Desa Kujundžić, Marija Horvat, Nikola Sedlak, Milorad Blažić, Dragan Tovarišić

Adresa:
Trg cara Jovana Nenada 15/1, 24000 Subotica
Telefon/fax: 024 523-505
e-mail: bic@tippnet.co.yu
Tekući račun: 160-143270-73

Štampa:
Alfa-Graf Novi Sad

Distribucija:
„Štampa sistem" - Beograd, „North press" - Subotica, „Celtis" - Sombor, „Futura plus" - Zemun

Nacionalni savet bunjevačke nacionalne manjine:
Kancelarija u Subotici:
Trg cara Jovana Nenada 15/5, 24000 Subotica
Telefon/fax: 024 554-881
e-mail: bns.scg@EUnet.yu, bns.scg@panonn.net
Regionalna kancelarija u Somboru:
Staparski put br. 10, 25000 Sombor
Telefon/fax: 025 28-939

Na naslovnoj strani:
Srićan Božić i Mlado lito
autor: Tomislav Marjanović

CIP - Каталогизација у публикацији Библиотека Матице српске, Нови Сад

659.3(=862)

BUNJEVAČKE *novine*: informativno - političko glasilo / glavni i odgovorni urednik Suzana Kujundžić - Ostojić. - 1998-2004; God. 1. br. 1 (2005) - . - Subotica: NIU Bunjevački informativni centar, 1998-2004; 2005 - . - Ilustr.; 30 cm
Mesečno

ISSN 1451-2505

COBISS.SR-ID 133482759

Rič urednika

Poštivana čeljadi,

Srićan Božić i Mlado lito!

Provedite svece sa svojim najmilijima u zdravlju i veselju!

Ova je godina bila zdravo važna za Bunjevce, posli puno decenija konačno smo dobili mogućnost učit svoj maternji jezik u škulama. To je prilika i za nas da nigujemo naše mlade i talentovane đake.

Dobra je ova godina bila i za Bunjevačke novine, jel su povećale svoju prodavanost duplo, a tako i pritplatu.

Minjaćemo se i nadalje, al nabolje, kako bi vam bili što zanimljiviji i za informisanje korisni.

U ovom broju poklanjamo vam džepni kalendar da ga imate nuz sebe cile godine i da vas podsića na vaše Bunjevačke novine.

Budi Bunjevac – čitaj Bunjevačke novine!

U OVOM BROJU BUNJEVAČKI NOVINA PROČITAJTE:

Strana 4-5:	**Dobra godina za sav naš svit**
Strana 6:	**Bunjevci staju na svoje noge**
Strana 7-8:	**Novo rukovodstvo Bunjevačke matice**
Strana 10-11:	**Bunjevci prisilno Hrvati**
Strana 12:	**Na točkovima koji život znače**
Strana 14:	**Veče za pamćenje u Tavankutu**
Strana 16-7:	**Pendžeri u prošlost**
Strana 19-20:	**Božić – najdraži i najradosniji svetac**
Strana 23:	**Bunjevačka zdila**
Strana 25:	**Legenda Antun Katančić**

Ako i vi želite da vam poštaš svakog prvog u misecu donese „Bunjevačke novine" pritplatite se na nji godišnja pritplata – 420 dinara, polak godišnja pritplata – 210 dinara
Platit možete na naš tekući račun kod:
METALS BANKE na broj: 335-16082-21 sa naznakom za pritplatu.

za inostranstvo godišnja – 20 evra, polak godišnja – 10 evra
Platit možete na naš tekući račun kod:
METALS BANKE na devizni račun:
IBAN: RS35335007010004868865; SWIFT: MBSORS22
sa naznakom za pritplatu. Posli uplate nazovite nas, kako bi upisali vašu kućnu adresu: 024 523-505

AKTIVNOSTI BUNJEVAČKOG NACIONALNOG SAVITA U 2007. GODINI

DOBRA GODINA ZA SAV NAŠ SVIT

U ovom božićnom broju Bunjevački novina Nacionalni savit bunjevačke nacionalne manjine ima puno razloga da vam se obrati a vidićete i zašto

Poštivani Bunjevci!

Na kraju 2007. godine, po ocini Nacionalnog savita, bunjevačka nacionalna zajednica zaokružila je proces ostvarivanja svoji Ustavom i zakonskim odredbama zagarantovani prava u oblasti kulture, obrazovanja i informisanja, što znači da smo ko nacionalna zajednica Bunjevaca ojačali svoju poziciju, a svoja prava ćemo i dalje unapređivat i razvijat.

Nacionalni savit bunjevačke nacionalne manjine u 2007. godini radio je „punom parom". Prija svega, mi bismo nabrojili obilužavanje naši – bunjevački nacionalni praznika:

02. februar Dan Velikog prela
23. februar Dan izbora prvog nacionalnog savita
15. avgust Dan Dužijance
25. novembar Dan kad je 1918. godine u Novom Sadu održana Velika Narodna skupština Srba, Bunjevaca i ostali Slovena

Svi nacionalni praznici su obiluženi na svečanim akademijama u Subotici i Somboru.

Prvi put je 2007. godine na praznik grada Subotice 1. septembar 2007. istaknuta zastava Bunjevaca na Gradskoj kući, što je jedan od pozitivni pokazatelja i uvažavanja Bunjevaca u opštini Subotica.

Na ovim proslavama bilo je tušta gostivi, koji su doprineli da se bunjevački nacionalni praznici proslave s poštivanjom i ponosom, a navešćemo samo nike od gostivi: **Ministarstvo kulture RS, Ministarstvo prosvite RS, Ministarstvo vira RS, Služba za ljudska i manjinska prava Vlade RS, Skupština APV, Izvršno viće APV, Sekretarijat za obrazovanje i kulturu APV, Sekretarijat za propise, upravu i nacionalne manjine, SANU Beograd i Novi Sad, muzeji Novog Sada, Sombora i Subotice, pridstavnici opštine Subotice i Sombora, Bunjevci iz Mađarske, akademici, ugledni javni radnici i pojedinci**. Svakako ovi naši praznici ne bi se mogli održat brez svi bunjevački institucija i njevi članova, elektora ko i svi građana koji su bili prisutni ko i sridstva informisanja, koja su znalački prenela javnosti atmosferu sa gori navedeni svečanosti, i zbog tog svim učesnicima fala!

Nisu se proslavljali samo nacionalni praznici Bunjevaca neg i druge tradicionalne manifestacije Bunjevaca: **Festival bunjevačkog narodnog stvaralaštva, Festival bunjevački ila, Prezentacija bunjevački nošnji, Dužijanca u Kaćmaru, izložbe uskršnji jaja, slamarki, likovne kolonije, tribine, promocija knjiga itd., što sve pripada tradiciji Bunjevaca.** Pozivamo Vas da u 2008. godini svi koji budete imali prilike, dođete na naše manifestacije, da se zajedno proveselimo i na odgovarajuć način iste proslavimo.



Nikola Babić, pridsidnik Nacionalnog savita u redovnom obavljanju poslova

Marta 2007. godine iz štampe je izašo **zbornik radova sa simpozijuma „O Bunjevcima"** koji je održan u Subotici od 7. do 9. decembra 2006. godine u saradnji sa Srpskom akademijom nauka i umitnosti i u saradnji sa Vladom RS. Izdavač ovog Zbornika je NIU „BIC" i može se nabavit u njevim prostorijama u Subotici na adresi Trg cara Jovana Nenada 15/I.

Najveći i najznačajniji zadatak koji je Nacionalni savit bunjevačke nacionalne manjine uradio u toku 2007. godine je svakako uvođenje izbornog predmeta „Bunjevački govor sa elementima nacionalne kulture" za I, II, III i IV razred osnovne škule. Možemo slobodno kazat da posli 80 godina neškulovanja bunjevačke dice na svojem maternjem jeziku, Nacionalni savit bunjevačke nacionalne manjine upornim radom je za protekle dvi godine to svoje pravo 2007. godine i ostvario 29. avgusta 2007. godine. Nacionalni prosvitni savit RS dono je Odluku o uvođenju u nastavu izbornog predmeta „Bunjevački govor sa elementima nacionalne kulture". U toku septembra i oktobra miseca izvršeno je anketiranje roditelja i dice u osnovnim škulama u opštini Subotica i Sombor. Na osnovu anketa prijavilo se 114 dice. Prijavilo se i 16 učitelja da pridaje izbornu nastavu. U opštini Subotica ostvareno je škulovanje u 8 osnovni škula sa 78 učenika, koji su stekli pravo za otvaranje odiljenja za izborni predmet „Bunjevački govor sa elementima nacionalne kulture" i u tim škulama je nastava počela tokom novembra miseca 2007. godine. Očekivamo da će u 2008. godini daleko veći broj učenika opridilit za ovaj izborni predmet.

Nacionalni savit bunjevačke nacionalne manjine je obezbidio, na teret opštinskog budžeta u 2008. godini, stipendiranje novi studenata, i molimo buduće studente da se na ove konkurse prijave.

Informisanje Bunjevaca je jedno od zadataka Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine, koje smo u toku 2007. godine regulisali na zadovoljavajući način, al još uvik ne i konačan. Na osnovu konkursa Ministarstva kulture RS obezbiđena su sridstva i kupljena tehnička oprema za izradu radio emisija koje se emituju na javnom servisu Radio Novog Sada „Bunjevačka rič" svakog petka od 22:00, Radiju 103 u Subotici svake nedilje od 17:30 do 18:30 i Radio Som-

boru „Nedeljni bunjevački sat" svake nedilje od 13:30 do 14:00 sati. Televizijski program na bunjevačkom jeziku mož se gledat svake druge nedilje u toku miseca, i to je emisija „Spektar" koja se prikaziva na javnom servisu Radio Vojvodine, a svima koji barataje s kompjuterom dostupan je i sajt di se mogu pročitat razne informacije o Bunjevcima. Tu su i naše Bunjevačke novine, na koje se možete pritplatit, kako u kancelariji NIU „BIC", u Subotici u ulici Trg cara Jovana Nenada 15, I sprat el ji kupit na kioscima (Štampa sistema, Future plus, North presa i Celtisa iz Sombora) u opštini Subotica i Sombor.

Nacionalni savit bunjevačke nacionalne manjine u toku 2007. godine, na osnovu konkursa Ministarstva kulture RS, Sekretarijata za kulturu i obrazovanje APV i Sekretarijata za propise, upravu i nacionalne manjine, raspodilio je oko 1.700.000 dinara bunjevačkim institucijama za svoj rad i bunjevačke manifestacije.

Informisanje Bunjevaca je sve bolje. U okviru Radio Novog Sada je „Bunjevačka rič" svakog petka od 22:00, na Radiju 103 u Subotici svake nedilje od 17:30 do 18:30 i Radio Somboru „Nedeljni bunjevački sat" svake nedilje od 13:30 do 14:00 sati. Televizijski program na bunjevačkom jeziku mož se gledat svake druge nedilje u toku miseca, i to je emisija „Spektar" koja se prikaziva na javnom servisu Radio Vojvodine, a svima koji barataje s kompjuterom dostupan je i sajt www.bunjevci.org.yu di se mogu pročitat razne informacije o Bunjevcima. Tu su i naše Bunjevačke novine, na koje se možete pritplatit, kako u kancelariji NIU „BIC", u Subotici u ulici Trg cara Jovana Nenada 15, I sprat el ji kupit na kioscima (Štampa sistema, Future plus, North presa i Celtisa iz Sombora) u opštinama Subotica i Sombor.

Nacionalni savit bunjevačke nacionalne manjine stipendira pet studenata iz razni oblasti, od koji su tri studenta stekli status apsolventa, dok su dvoje još na stipendiranju. Nacionalni savit bunjevačke nacionalne manjine je obezbidio, na teret opštinskog budžeta u 2008. godini, stipendiranje novi studenata, i molimo buduće studente da se na ove konkurse prijave.

Najveći i najznačajniji zadatak koji je Nacionalni savit bunjevačke nacionalne manjine uradio u toku 2007. godine je svakako uvođenje izbornog predmeta „Bunjevački govor sa elementima nacionalne kulture" za I, II, III i IV razred osnovne škule.

Nacionalni savit bunjevačke nacionalne manjine je obezbidio tri nova kompjutera za bunjevačke institucije, koje ji do sad nisu imale, što će pomoć u regulisanju i komunikacije izmed bunjevački institucija, da bi bila što bolja i kvalitetnija.

Nacionalni savit bunjevačke nacionalne manjine aktivno je učestvovo u pripremi Zakona o izborima i ovlašćenjima nacionalnih savita, koji će bit usvojeni u 2008. godini, na osnovu kojeg će bit izabran novi Nacionalni savit bunjevačke nacionalne manjine. Takođe je uzeto učešće u izradi Zakona o kulturi, ko bitnom zakonu za zaštitu bunjevačke kulture, tradicije i običaja, koji će takođe bit usvojen u 2008. godini.

Ministarstvo kulture Republike Srbije je obezbidilo sridstva za kupovinu kompjutera, koji će dobit: BKC Subotica, BKC Bajmok i BKC Tavankut.

Moramo kasti da je Bunjevački nacionalni savit za učenike koji pohađaje izbornu nastavu „Bunjevački govor sa elementima nacionalne kulture" obezbidio škulski pribor, a i za Božić i Novu godinu sva dica dobiće poklone koji će bit podiljeni nuz prigodan program.

Prvi put je 2007. godine na praznik grada Subotice 1. septembra 2007. istaknuta zastava Bunjevaca na Gradskoj kući, što je jedan od pozitivni pokazatelja i uvažavanja Bunjevaca u opštini Subotica.

Nacionalni savit bunjevačke nacionalne manjine u toku 2007. godine su positili, nabrojaćemo samo nike: pridstavnici OSCE, dr Tamaš Korhec – Pokrajinski sekretar za propise, upravu i nacionalne manjine, Milorad Đurić - Pokrajinski sekretar za informisanje, Geza Kučera - Pridsidnik opštine Subotica, Petar Lađević i dr Vladimir Đurić - Služba za ljudska i manjinska prava Vlade Republike Srbije, Nada Kalkan, Zdenko Pop, Srđan Miljković - Radio Televizija Vojvodine, nevladine organizacije i drugi.

U toku 2007. godine održano je pet sidnica Savita. Veći broj sastanaka Izvršnog odbora, Odbora za kulturu, Odbora za obrazovanje, Odbora za informisanje, ko i drugi formirani radni tila.

Nacionalni savit bunjevačke nacionalne manjine je učestvovao na svim seminarima, okruglim stolovima i drugim prezentacijama, koje su organizovala ministarstva, sekretarijati, nevladine organizacije di su i Bunjevci dali svoj doprinos u očuvanju nacionalnog identiteta.



Nevenka Bašić Palković, Nikola Vizin i Nikola Babić na jednom od sastanaka

Na osnovu anketa prijavilo se 114 dice. Prijavilo se i 16 učitelja da pridaje izbornu nastavu. U opštini Subotica ostvareno je škulovanje u 8 osnovni škula sa 78 učenika, koji su stekli pravo za otvaranje odiljenja za izborni predmet „Bunjevački govor sa elementima nacionalne kulture" i u tim škulama je nastava počela tokom novembra miseca 2007. godine. Očekivamo da će se u 2008. godini daleko veći broj učenika opridilit za ovaj izborni predmet.

Nacionalni savit bunjevačke nacionalne manjine će u toku 2008. godine imat ključne zadatke ko što su: prostorno rišavanje bunjevački institucija, organizacija izbora novog Nacionalnog savita, održavanje postojećeg nivoa rada, poboljšanje u našim projekatima koji su od ključnog značaja za Bunjevce. Najveći zadatak, po našoj procini, je zadatak da se standardizuje bunjevački jezik, koji nam takođe pridstoji.

Svim Bunjevcima i svim građanima čestitamo božićne i novogodišnje praznike. Želimo vam dobro zdravlje i da se ponovo u 2008. godini u Bunjevačkim novinama susritnemo s ovako dobrim i kvalitetnim vistima.

Kancelarija BNS-a
Nikola Babić, pridsidnik BNS-a
Nikola Vizin, šef kancelarije BNS-a

ODRŽANA REDOVNA GODIŠNJA SKUPŠTINA BUNJEVAČKE MATICE

BUNJEVCI STAJU NA SVOJE NOGE

I u Bunjevačkoj matici ima razloga za zadovoljstvo na kraju godine. Ostvarena saradnja s opštinom, nastavljanje radova na zgradi, izdavanje knjiga

Sidnica redovne godišnje Skupštine Bunjevačke matice, održana 30. novembra, počela je podnošenjem godišnjeg izvištaja njenog Glavnog odbora. Podneo ga je odlazeći pridsidnik Ivan Bašić Palković, kojeg je zaminio Ivan Sedlak. Kako je Bašić Palković Didan istako, dva su događaja koja su obilužila godinu, koja je sad već skoro iza nas. Prvi je učešće delegacije Bunjevačke matice na I Evropskom kongresu slovinski matica, u Slovačkoj, marta 2007. godine, di su je pridstavljali Ivan Bašić Palković Didan, pridsidnik Bunjevačke matice, Ivan Sedlak, podprisidnik, i Marko Marjanušić, član Glavnog odbora Matice. Drugi događaj je uspostavljanje dobre saradnje sa lokalnom samoupravom na čemu se radilo dug period. Tako je Bunjevačka matica ušla u opštinski budžet za 2007. i naredne godine. Tom triba dodat da je pridsidnik Opštine Geza Kučera positio Bunjevačku maticu i privatio konstataciju da ona nije u ravnopravnom položaju sa kulturnim institucijama drugi nacionalni zajednica. Obećo je bolji status za ovu instituciju i finansijsku podršku za ovu i narednu godinu, ko i jedno plaćeno radno misto tehničkog sekretara.



Ivan Sedlak, novi pridsidnik Matice i Ivan Bašić Palković, bivši pridsidnik

Bašić Palković je istako da je ove godine „Rič", izdanje Bunjevačke matice obilužilo prvu godišnjicu izlaženja i da je našlo svoje misto med čitaocima. Zatim, je izno posebne izvištaje za rad svi odbora, a najduži je bio za književni odbor. Iz štampe je izašla knjiga pisama Geze Babijanovića „Ispod starog bagremara", u štampi je knjiga pisama Ane Popov „Plameni praporci" ko i novi roman Ivana Bašića Palkovića Didana „Istinu tražim".

Zbog zdravstveni razloga Ivan Bašić Palković se povuko sa mista pridsidnika Bunjevačke matice, a na njegovo misto je na skupštini izabran Ivan Sedlak, dotadašnji podprisidnik, do naredne izborne skupštine 2009 godine. Za njegovog zaminika je izabran Marko Marjanušić.

Plan za naredni četvorogodišnji rad, ko i rad u narednoj godini podno je Ivan Sedlak, budući pridsidnik Bunjevačke matice.

Bašić Palković je istako da je ove godine „Rič", izdanje Bunjevačke matice obilužilo prvu godišnjicu izlaženja i da je našlo svoje misto med čitaocima. Zatim je izno posebne izvištaje za rad svi odbora, a najduži je bio za književni odbor. Iz štampe je izašla knjiga pisama Geze Babijanovića „Ispod starog bagremara", u štampi je knjiga pisama Ane Popov „Plameni praporci" ko i novi roman Ivana Bašića Palkovića Didana „Istinu tražim".

Što se finansijskog izvištaja tiče, kako je ričeno na sidnici, do kraja oktobra 2007. godine ostvareno je 850.000 dinara, a rashod je srazmiran tom. Tu nisu sadržana sridstva dobijena za adaptaciju zgrade u kojoj se nalazi Bunjevačka matica, ona iđu direktno na račun izvođača radova. Đurđica Skenderović je podnela izvištaj Nadzornog odbora, koji je prikontroliso kako su trošena sridstva, i kazala da ovaj odbor nije našo ozbiljnije zamirke.

Zbog zdravstveni razloga, Ivan Bašić Palković se povuko sa mista pridsidnika Bunjevačke matice, a na njegovo misto je na skupštini izabran Ivan Sedlak, dotadašnji podprisidnik, do naredne izborne skupštine 2009. godine. Za njegovog zaminika je izabran Marko Marjanušić.

Plan za naredni četvorogodišnji rad, ko i rad u narednoj godini podno je Ivan Sedlak, budući pridsidnik Bunjevačke matice.

V. M.

NA REDOVNOJ SKUPŠTINI MATICE IZABRANI NOVI LJUDI

NOVO RUKOVODSTVO BUNJEVAČKE MATICE

Ko i u svim bunjevačkim insitucijama, tako i Bunjevačkoj matici, posla ima na pritek, a sridstava za rad malo. Potribno je tušta entuzijazma da bi dilovanje, ove zdravo važne kulturne institucije, išlo u pravom smeru

Čerez bolesti, dosadašnji pridsidnik Bunjevačke matice Ivan Bašić Palković – Didan, dao je neopozivu ostavku, a na njegovo misto došo je Ivan Sedlak. To je prihvaćeno na sidnici Bunjevačke matice jednoglasno. Zato smo podivanili s njim kaki su planovi za rad Matice nadalje.

Kako je zatečeno stanje u Bunjevačkoj matici?

S obzirom na to da sam se prihvatio dužnosti tokom polovine mandata, zajedno s Glavnim odborom di sam prija bio podpridsidnik i čiji je sastav i dalje osto isti, pridloženi ciljovi, program i zadaci ostaju na važnosti i dalje.

Ivan Sedlak

Rođen je u Subotici 4. 10. 1951. godine. U rodnom gradu završio je Gimnaziju 1970, diplomirao je na Pravnom fakultetu 1974. godine, da bi dvi godine kasnije položio i pravosudni ispit. Radio je u struki ko sudija, pridsidnik suda, zaminik tužioca u Okružnom tužilaštvu, zatim ko advokat, a bio je i ministar.

U Bunjevačku maticu Ivan Sedlak je došo 1996. godine, a samo tri godine kasnije uspio je rišit prostorni problem matice. Od 2001. godine član je Glavnog odbora matice, a od 2003. član je i Nacionalnog savita, di je i u Izvršnom odboru. Potpridsidnik Matice posto je 2006. godine.

Oženjen je i otac dvoje dice.

Od započeti a nedovršeni poslova prioritet je završetak adaptacije prostora Bunjevačke matice. Zastoj je nastao u Republici. Svi relevantni dokumenti su priloženi i njima prikazani, al nam iz nerazumljvi i od strane nji neobjašnjeni razloga, sridstva još nisu prispila na račun. Nadamo se da ćemo i taj zastoj uskoro privazić, te da ćemo u skorije vrime završit predviđenu adaptaciju. Na jednom podnošljivom nivou stabilizovali smo finansijsko stanje Bunjevačke matice, tako što smo za 2007. godinu ušli u krug budžetski korisnika opštine Subotica. Nastavli smo razgovor sa pridsidnikom opštine Gezom Kučerom, da finasiranje bude u ovoj godini



Ivan Sedlak iznosi planove za rad u narednom periodu

još više u skladu sa stvarnim potribama Bunjevačke matice, i u skladu s realnim programskim aktivnostima, kao i u pravcu finasiranja jednog plaćenog mista za tehničkog sekretara u Bunjevačkoj matici, što imaju i druge kulturne institucije drugi nacionalni manjina, koji se finansiraju iz opštinskog budžeta.

Matica je zdravo važan segment kulturnog života Bunjevaca. Kaki su tu planovi?

Uspili smo stabilizovat – održat na datom nivou naš interni bilten za nauku, kulturu i stvaralaštvo – Rič Bunjevačke matice, koja izlazi sad već godinu dana. Zatim, imamo u pripremi izdavanje dvi knjige, jedna je proza Ivana Bašića Palkovića – Didana a druga je knjiga poezije Ane Popov. Pokrenili smo radove na adaptaciji i uređenju Matice, iz sridstava nacionalnog investicionog programa. U pogledu Bunjevačke riči – našeg internog glasila, imamo velike planove. Nju sad uređiva Mijo Mandić mlađi, al ćemo je i dalje kadrovski ojačat mladim i obrazovanim ljudima. Namira nam je i da ustalimo dinamiku izlaženja tačno na dva miseca. Takođe, neophodno je poslove oko izlaženja lista profesionalizovat, kako bi u narednim brojovima bilo što manje grišaka. Ovaki pristup listu, nadamo se, za par godina će dovest do tog da Rič postane pravi časopis.

I u pogledu izdavaštva, koje je jedno od primarni dilatnosti Matice, ćemo se potrudit daleko više. Samo za narednu godinu planiramo izdat šest naslova, što proze što poezije. Izdaće se reprint knjige Vita Đanina od Mare Đorđević – Malagurski, sa njezinom proširenom biografijom.

Naredne godine posebnu pažnju posvetićemo i našoj biblioteki, koja bi bila bunjevačka zavičajna, trudićemo se da povećamo broj naslova knjiga, što u elektronskoj što u klasičnoj formi, o našoj istoriji, književnosti, a sve da bude zavedeno i pohranjeno prima bibliotekarskim pravilima. Skupili bi sva izdanja pisana na štokavskoj ikavici, bilo od naši autora jel od oni koji su pisali o nama. Ove godine osvežili smo je s priko 500 novi naslova, koje smo dobili od mr Antuna Bašić Palkovića, načeg starog člana i velikog ljubitelja pisane bunjevačke riči.

Novo vrime donelo je i nove vidove informisanja. Oće li i Matica ić u korak s njima?

S obzirom na to da je današnji protok

informacija zdravo brz, odlučili smo se i za formiranje svojeg sajta, koji bi bio usklađen s našim potribama, bilo ljudi odaleg jel iz inostranstva.

Jasno je da se ovi planovi brez mladi i obrazovani kadrova ne mogu realizovat, pa ćemo imat na umu i kad bude ponovni izbor rukovodstva Matice 2008. godine, kako bi osvežili rukovodstvo.

Vrlo važan segment sprovođenja ovi planova su i sridstva, a virujem da će ji bit više nego u ovoj godini.

U prithodnom periodu bile su popularne i dobro posićene večeri utorkom u Matici. Oče ji bit i nadalje?

Prioritetni zadatak će nam bit i razvijanje dinamike večeri utorkom u Matici, što u velikoj miri zavisi od završetka prostorija. Međutim, taj bliski kontakt s našim članovima, ljubiteljima bunjevačke kulture i nama bratski naroda, trudićemo se održat bar na ovom nivou. Tim putom bi podsticali našu kulturu i u isto vrime prezentovali i multikulturalnost sridine u kojoj Bunjevci žive i rade.



Ivan Sedlak

Kako vidite Bunjevce danas, a kako sutra?

Od kako postoji Nacionalni savit, evo već četri godine, dosta tog je urađeno. Rišili smo i pokrenili mnoge stvari, na primer informisanje. Osnovali smo naš Bunjevački informativni centar, i obezbidili redovno finansiranje iz Pokrajine. Redovno izlaze naše Bunjevačke novine, bunjevački sajt, redovno se obilužavaju naši tradicionalni praznici. Usvojili smo grb, zastavu – bunjevačke simbole, svečanu pismu.

U novije vrime naišli smo na razumivanje oko isticanja naši simbola na Varoškoj kući, di se sad vijori i naš barjak, po-



Ivan Sedlak – dosta posla je već urađeno, a prave se i novi planovi

čevši od Dana Subotice pa do 25. novembra, naše nacionalnog praznika. Kapitalno i najvažnije je što smo ušli u niže razrede osnovne škule, di se sad mož nigovat naš bunjevački govor. Što prija moramo završit Gramatiku bunjevačkog jezika i dopunu bunjevačkog ričnika, što su bitni segmenti za standar-dizaciju jezika.

Kad i to uradimo, onda možemo kasti da smo naš nacionalni identitet u potpunosti ostvarili.

Mislim da smo od 1991. godine, kad smo se ponovo mogli izjasnit ko Bunjevci, i za ove četri godine rada Nacionalnog savita dilimično uspili nadoknadit ono što je vrimenom prupušteno, i svrstat se ravnopravno med ostale nacionalne manjine, koje imaju kontinuitet razvoja u ostvarivanju svoji prava.

Zacrtan je dobar put, udareni jaki temelji za one koji će u jednoj bližoj budućnosti nastavit ovaj rad.

U budućnosti ukoliko želimo ovo postignuto očuvat i unapridit svoje snage moramo usmirit u Nacionalni savit, Bunjevačku maticu i našu stranku, ko tri najjača stuba za ostvarivanje naši dalji planova.

S. K. O.

IN MEMORIAM

ANA SAKAČ

(10.7.1967 . – 6.12.2007.)

U Subotici je umrla i saranjena Ana Sakač (10. jul 1967. – 6. decembar 2007. godine), supruga i majka, jedna od zaslužni za razvoj i rad bunjevački udruženja.



Uvik spremna za rad i organizaciju bila je spremna da pomogne pri osnivanju Bunjevačko-šokačke stranke, Bunjevačkog kulturnog centra, Bunjevačke matice, KUD-a „Bunjevka" i Festivala bunjevačkog stvaralaštva. Ko taka je uvik bila i ostala jedan od najbitniji elemenata vraćanja Bunjevaca na njevo misto.

Ne samo da je bila organizator, nego je uvik aktivno učestvovala na raznim manifestacijama, festivalima, prelima, kocertima. Nije bilo događaja u kome nije tila pomoć.

Svima koji su je volili nedostajaće njena velika energija kojom je činila da svit oko nje bude lipči u bogatiji.

BUNJEVCI U „GLASNIKU ISTORIJSKOG DRUŠTVA" U NOVOM SADU (1928-1940) – I DIO

BUNJEVCI IZ DRUGOG UGLA

U ovom časopisu dosta materijala bilo je posvećeno Bunjevcima i zato je on nezaobilazan u našim daljim istraživanjima

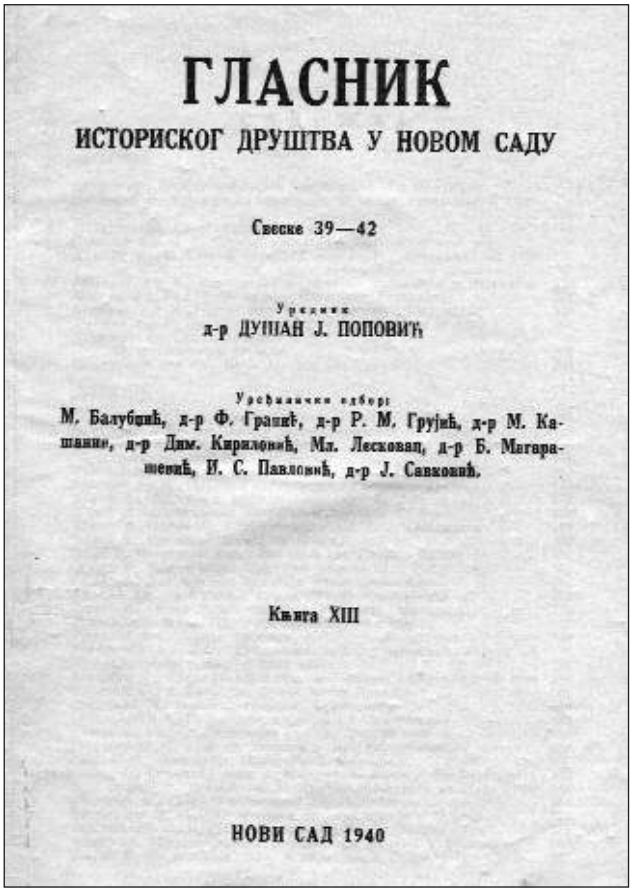
U periodu izmed dva svitska rata, u Novom Sadu je izlazio vrlo dobar istorijski časopis **Glasnik Istorijskog društva,** pokrenut 1928. godine pod uredništvom dr Dušana Popovića. U uređivačkom odboru bili su još Mirko Balubdžić, dr Dimitrije Kirilović, dr Jovan Savković i Ivan S. Pavlović, a direktor je bio čuveni autor ***Narodne enciklopedije Srba, Hrvata i Slovenaca,*** prof. Stanoje Stanojević (1874-1937), koji je studirao istoriju u Beču i Minhenu, da bi kasnije pridavo na Beogradskom univerzitetu.

Stanoje Stanojević se bavio naučnim radom i napiso je „Istoriju srpskog naroda" 1908. godine (koju su austrougarske vlasti zabranile), a bio je i jedan od pokretača ***Glasnika istorijskog društva*** i ***Jugoslovenskog istorijskog časopisa.***

Cilj Istorijskog društva u Novom Sadu, prema uvodnoj riči dr S. Stanojevića, bio je da se priduzme sistematski rad na ispitivanju i prikazivanju prošlosti Vojvodine, da se istraže izvori za istoriju Vojvodine i naroda koji žive u njoj. Društvo je radilo i na sistematskom opisu starina u Vojvodini, te na izdavanju jedne detaljne karte starina i samog časopisa, ko i na objavljivanju studija i veći radova o prošlosti Vojvodine.

Odlukom Narodnog odbora na Velikoj Narodnoj skupštini Srba, Bunjevaca i ostali Slovena, održanoj 25. novembra 1918. u Novom Sadu, „na svaku hiljadu srpskih, bunjevačkih i ostalih slovenskih duša, biran po jedan poslanik", a Bunjevci su pored Srba imali najviše narodni poslanika – 84 – zbog svoje brojnosti

Dr Stanoje Stanojević ističe da će zadatak časopisa biti da okupi oko sebe sve koji pišu o prošlosti Vojvodine, u raznim pravcima, al na naučnoj osnovi, sa bibliografijama, prikazima i vistima. Tako se već u prvoj knjigi iz 1928. g. javljaje saradnici časopisa iz Beograda, Novog Sada, Sombora, Skoplja, Ljubljane, a med redovnim članovima Istorijskog društva iz Subotice navode se: dr Aleksa Ivić i dr Fedor Nikić, profesori Univerziteta, dr Risto Jeremić, likar iz Subotice i Jovan Milekić, direktor banke. Naredne godine, za redovne članove Istorijskog društva izabrani su i Bunjevci: Lajčo Budanović, apostolski administrator, i Blaško Rajić, prelat i bivši narodni poslanik iz Subotice, a 1940. Petar Pekić i Joso Šokčić, novinari.


ГЛАСНИК

ИСТОРИСКОГ ДРУШТВА У НОВОМ САДУ

Свеске 39—42

Уредник
д-р ДУШАН Ј. ПОПОВИЋ

Уредништво одбор:
М. Балубџић, д-р Ф. Грашић, д-р Р. М. Грујић, д-р М. Кашанин, д-р Дим. Кириловић, Мл. Лесковац, д-р Б. Магарашевић, И. С. Павловић, д-р Ј. Савковић.

Књига XIII

НОВИ САД 1940

U prvom godištu časopisa o Bunjevcima nalazimo podatke u članku dr Dimitrija Kirilovića ***Oslobođenje Vojvodine*** – povodom desetogodišnjice, 1928. u kojem se ističu činjenice da se u Ugarskoj nastojalo da se skoro sve narodnosti nasilno pomađare i u tom se uspilo naročito kod Nemaca, Slovaka, Bunjevaca, Šokaca i Rusina, a onda i kod Srba. Zato su zdravo važne bile odluke Velike Narodne skupštine Srba, Bunjevaca i ostali Slovena, održane 25. novembra 1918. u Novom Sadu, kad se Vojvodina otcipila od Ugarske i prisajedinila Kraljevini Srbiji. Važno je znat da je odlukom Narodnog odbora „na svaku hiljadu srpskih, bunjevačkih i ostalih slovenskih duša, biran po jedan poslanik", a Bunjevci su pored Srba imali najviše narodni poslanika – 84 – zbog svoje brojnosti, pa su tek onda slidili slovački, rusinski, hrvatski i dru-gi poslanici od ukupno 757 u Narodnoj skupštini. Autor navodi originalni zapisnik sa Skupštine ko izvor.

Dvi godine posli osnivanja ovog Glasnika, Bunjevci postaju stalna tema o kojoj se piše. Dr Nikola Radojčić u III godištu (1930. g.) piše ***O imenu Bunjevaca*** – navodeć više poznati teorija o nastanku našeg narodnog imena, dok Aleksandar Popović iz Beograda piše vrlo pofalan prikaz studije Vase Stajića u okviru IV izdanja speva Grgura Peštalića ***Slava bačkih delijah,*** koji je objavljen ko studija u Izveštaju Subotičke gimnazije, 1929. godine, a onda i ko posibna knjiga. Aleksandar Popović ističe da je Vasa Stajić u ovoj studiji dao puno podataka o bunjevačkim familijama i rodovima, a Grgura Peštalića je pridstavio „kao učitelja jugoslovenskog osećanja i sveslovenske solidarnosti".

U četvrtom godištu ovog časopisa za 1931. nalaze se čak tri prikaza značajni knjiga za Bunjevce. Jovan Bogičević iz Beograda prikaziva ***Bunjevačke narodne pesme, kraljičke,*** Milivoja V. Kneževića, objavljene u izdanju subotičkog časopisa ***Književni sever*** (1930)... *(nastavlja se)*

NASILNA HRVATIZACIJA BUNjEVACA I ŠOKACA U VOJVODINI POSLE DRUGOG SVETSKOG RATA

BUNJEVCI PRISILNO HRVATI

Procesi negiranja Bunjevaca, koji su započeti u periodu između dva svetska rata nastavljeni su u veoma drastičnoj formi po okončanju Drugog svetskog rata. To se posebno događalo u Vojvodini...

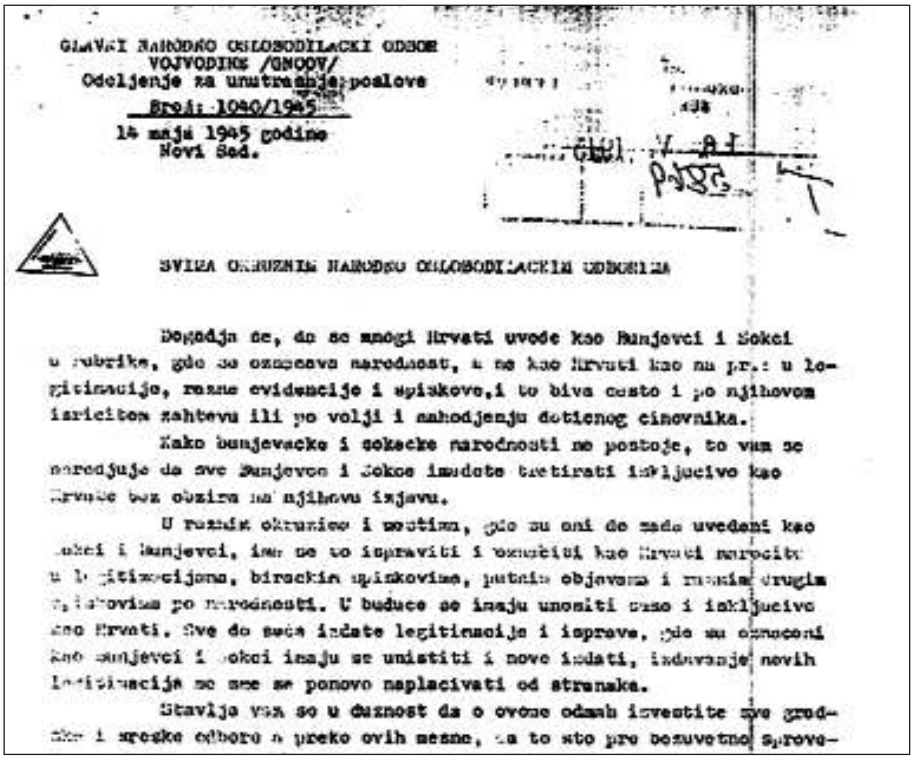
O položaju Bunjevaca i Šokaca u socijalističkoj Jugoslaviji malo se pisalo, a ono što se pisalo nije išlo u prilog Bunjevcima. Bunjevci su negirani kao poseban nacionalni kolektivitet i etnički identitet. Nisu beleženi u popisima stanovništva sve do 1991. godine, već su svrstavani u rubriku „ostali". Mnogi od njih su se izjašnjavali kao Hrvati, znatan broj kao neopredeljeni ili kao „Jugosloveni", a veoma malo kao Srbi. Ipak, jedan broj Bunjevaca se i dalje iz-jašnjavao kao Bunjevci, ali u popisnim listama za njih nije bilo rubrike. Nesmetano je tekao proces kroatizacije Bunjevaca, koji je za jedan prosečan ljudski vek više nego prepolovilo njihov broj. Oni su se podelili na Bunjevce i Bunjevce-Hrvate, što je zabeleženo u popisima 1991. i 2002. godine.

Procesi negiranja Bunjevaca, koji su započeti u periodu između dva svetska rata[1], nastavljeni su u veoma drastičnoj formi po okončanju Drugog svetskog rata. To se posebno događalo u Vojvodini, severnoj pokrajini Republike Srbije, pod uticajem hrvatskih komunističkih funkcionera, kako u vrhu Komunističke partije Jugoslavije i saveznoj vlasti, tako i u Komunističkoj partiji Hrvatske i vlasti federalne Hrvatske. Nema podataka da su se tome suprotstavljali komunistički funkcioneri Srbi. Bunjevci i Šokci se nisu ni pitali. A u Vojvodini, posebno Bačkoj i Baranji, bilo je najviše Bunjevaca i Šokaca, tako a su ovde primenjene i najdrastičnije mere protiv njih. Bunjevci su, kao i Šokci, morali postati Hrvati. O tome svedoče dokumenti koje objavljujemo u ovom radu.

* * *

Iako je Drugi svetski rat u Evropi zvanično završen 9. maja 1945. godine on je za Jugoslovensku armiju okončan tek 15. maja. Dakle, u vreme dok rat još traje, a novouspostavljene civilne vlasti imaju da rešavaju izuzetno veliki broj problema, Glavni narodnooslobodilački odbor Vojvodine - Odeljenje za unutrašnje poslove 14. maja 1945. godine izriče zabranu Bunjevaca i Šokaca i naređuje da se oni u svakom pogledu i u svim dokumentima moraju tretirati kao Hrvati. Dokument[2] glasi:

GLAVNI NARODNO OSLOBODILAČKI ODBOR VOJVODINE /GNOOV/
Odeljenje za unutrašnje poslove
Broj: 1040/1945



GLAVNI NARODNO OSLOBODILAČKI ODBOR
VOJVODINE /GNOOV/
Odeljenje za unutrašnje poslove
Broj: 1040/1945
14 maja 1945 godine
Novi Sad.

SVIMA OKRUŽNIM NARODNO OSLOBODILAČKIM ODBORIMA

Događa se, da se mnogi Hrvati uvode kao Bunjevci i Šokci u rubrike, gde se označava narodnost, a ne kao Hrvati kao na pr.: u legitimacije, razne evidencije i spiskove, i to biva često i po njihovom izričitom zahtevu ili po volji i nahođenju dotičnog činovnika.

Kako bunjevačke i šokačke narodnosti ne postoje, to vam se naređuje da sve Bunjevce i Šokce imadete tretirati isključivo kao Hrvate bez obzira na njihovu izjavu.

U raznim okruzima i mestima, gde su oni do sada uvedeni kao šokci i bunjevci, ima se to ispraviti i označiti kao Hrvati naročito u legitimacijama, biračkim spiskovima, putnim objavama i raznim drugim spiskovima po narodnosti. U buduće se imaju unositi samo i isključivo kao Hrvati. Sve do sada izdate legitimacije i isprave, gde su označeni kao bunjevci i šokci imaju se uništiti i novo izdati, izdavanje novih legitimacija ne sme se ponovo naplaćivati od stranaka.

Stavlja vam se u dužnost da o ovome odmah izvestite sve gradske i sreske odbore a preko ovih mesne, da to što pre bezuvetno sprovedu, a vi da se starate, da se ovo svakako izvrši i da o učinjenom izvestite.

Smrt fašizmu - Sloboda narodu!

NAČELNIK
odeljenja za unutrašnje poslove
Marinković

Faksimil dokumenta kojim se izdaje naređenje Okružnim odborima

14 maja 1945. godine
Novi Sad

SVIMA OKRUŽNIM NARODNO OSLOBODILAČKIM ODBORIMA

Događa se, da se mnogi Hrvati uvode kao bunjevci i šokci u rubrike, gde se označava narodnost, a ne kao Hrvati kao na pr.: u legitimacije, razne evidencije i spiskove, i to biva često i po njihovom izričitom zahtevu ili po volji i nahođenju dotičnog činovnika.

Kako bunjevačke i šokačke narodnosti ne postoje, to vam se naređuje da se bunjevce i šokce imadete tretirati isključivo kao Hrvate bez obzira na njihovu izjavu.

U raznim okruzima i mestima, gde su oni do sada uvedeni kao šokci i bunjevci, ima se to ispraviti i označiti kao Hrvati naročito u legitimacijama, biračkim spiskovima, putnim objavama i raznim drugim spiskovima po narodnosti. U buduće se imaju unositi samo i isključivo kao Hrvati. Sve do sada izdate legitimacije i isprave, gde su označeni kao bunjevci i šokci imaju se uništiti i novo izdati, izdavanje novih legitimacija ne sme se ponovo naplaćivati od stranaka.

Stavlja vam se u dužnost da o ovome odmah izvestite sve gradske i sreske odbore a preko ovih mesne, da to što pre bezuvetno sprovedu, a vi da se starate, da se ovo svakako izvrši i da o učinjenom izvestite.

Smrt fašizmu – Sloboda narodu!

НАЧЕЛНИК
одељења за унутрашње послове
Маринковић

Kao što vidimo iz ovog dokumenta, on je pisan latinicom, a pečat je ćirilični, kao i potpis, „načelnik odeljenja za unutrašnje poslove Marinković".

Naređeno je okružnim odborima da o ovome odmah izveste gradske i sreske odbore, koji će obavestiti mesne odbore, te da naređeno „što pre bezuvetno (!?) sprovedu" i o učinjenom izveste.

Naravno, okružni narodno-oslobodilački odbori su postupili po naređenju. Donosi-

mo dokument Okružnog NOO Subotica. Nema sumnje da su svi okružni odbori, a bilo ih je deset, postupili na isti način.

Tekst dokumenta[3] glasi:

OKRUŽNI NARODNO OSLOBODILAČKI ODBOR
Otsek za unutrašnje poslove
Broj: 5869/1945
16 maja 1945 g.
Subotica

SVIMA GRADSKIM I SRESKIM NARODNO OSLOBODILAČKIM ODBORIMA

Odeljenje za unutrašnje poslove GNOOV-e aktom broj 1040/45 dostavilo je sledeće:

„Događa se, da se mnogi Hrvati uvode kao bunjevci i šokci, u rublike gde se označava narodnost, a ne kao hrvati kao na pr. u legitimacije i razne evidencije i spiskove, i to biva često i po njihovom izričitom zahtevu ili po volji nahođenju dotičnog činovnika.

Kako bunjevačke i šokačke narodnosti ne postoje, to Vam se naređuje da sve bunjevce i šokce imadete tretirati isključivo kao Hrvate bez obzira na njihovu izjavu.

U raznim Okruzima i mestima gde su oni do sada uvođeni kao šokci i bunjevci, ima se to ispraviti i označiti kao hrvati naročito u legitimacijama, biračkim spiskovima, putnim objavama i raznim drugim spiskovima po narodnosti. U buduće se imaju unositi samo i isključivo kao Hrvati. Sve do sada izdate legitimacije i isprave, gde su označeni kao bunjevci i šokci imaju se uništiti i nove izdati. Izdavanje novih legitimacija nesme se ponovo naplaćivati od stranaka."

Stavlja Vam se u dužnost, da o ovome odmah izvestite sve podređene Vam odbore narodnih vlasti da to što pre bezuvetno sprovedu a o učinjenom podnosite izveštaj ovom Otseku. S obzirom, da je ovo naređenje GNOOV-e obavezne prirode te izvolite što pre pristupiti njegovom izvršenju. Pošto ovaj Otsek treba da podnese izveštaj GNOOV-e o učinjenom i kratkom vremenu to nemojte očekivati rešenje sa požurnicom.

Smrt fašizmu – Sloboda narodu!

ŠEF OTSEKA ZA U.P.
L. Ivanović

Uočavamo da je ovaj dokument nastao 16. maja 1945. godine, dva dana posle dokumenta GNOOV-a. Za ondašnje prilike to je neverovatna ažurnost, što govori da je akcija za zabranu Bunjevaca i Šokaca i njihovi hrvatizaciju imala najveći mogući prioritet za nove komunističke vlasti.

Istu ažurnost ispoljili su i sreski narodno-oslobodilački odbori. Donosimo odgovarajući dokument koji je nastao 18. maja 1945. godine u Bačkoj Palanci. Dokument[4] glasi:

SRESKI NARODNO OSLOBODILAČKI ODBOR REZA BAČKOPALANAČKOG
Odeljak za unutrašnje poslove
Broj: 1968/1945.
18 maja 1945.
Bačka Palanka

SVIMA MESNIM NARODNO OSLOBODILAČKIM ODBORIMA
Sekciji za unutrašnje poslove 1-6
Svima Vojnim Stanicama 1-6

Okružni Narodno Oslobodilački Odbor, Otsek za unutrašnje poslove pod I. br. 1878 od 16 maja 1945. g. dostavio nam je sledeće:

„Glavni narodno oslobodilački odbor Vojvodine, Odeljenje za unutrašnje poslove pod br. 1040/1945. dostavlja sledeće:

Događa se da se mnogi Hrvati uvode kao Bunjevci i Šokci u rubrike, gde se označava narodnost, a ne kao Hrvati kao n.pr. u legitimacije, razne evidencije i spiskove, i to biva često i po njihovom izričitom zahtevu ili po volji i nahođenju dotičnog činovnika.

Kako bunjevačke i šokačke narodnosti ne postoje, to vam se naređuje da sve bunjevce i šokce imadete tretirati isključivo kao Hrvate bez obzira na njihovu izjavu.

U raznim Okruzima i mestima, gde su oni do sada uvedeni kao šokci i bunjevci ima se to ispraviti i označiti kao Hrvati naročito u legitimacijama, biračkim spiskovima, putnim dozvolama i raznim drugim spiskovima po narodnosti. U buduće se imaju unositi samo i isključivo kao Hrvati. Sve do sada izdate legitimacije i isprave, gde su označeni kao bunjevci i šokci, imaju se uništiti i nove izdati, izdavanje novih legitimacija ne sme se ponovo naplaćivati od stranaka.

Stavlja Vam se u dužnost da o ovome odmah izvestite sve gradske i sreske, a preko ovih mesne, da to što pre bezuvetno sprovedu, a vi da se starate, da se ovo svakako izvrši i da o učinjenom izvestite.

Dostavlja Vam se prednje radi znanja i izvršenja, te izveštaja o učinjenom."

Dostavlja Vam se prednje da po istome postupite u celosti te da dostavite izveštaj u svakom slučaju do 24.t.m. bez požurenja. I negativne izveštaje treba podneti.

Smrt fašizmu – Sloboda narodu!

Sekretar, **Pretsednik,**
М. Амицић **М. Перишић**
_____ **_____**
/Miladin Amidžić/

Ovaj dokument je zaprimljen od Narodno-oslobodilačkog odbora u Plavni 20. maja 1945. godine s brojem protokola 1039.

Pronađen je i dokument Sreskog NOO Apatin od 26. maja 1945. godine br. 2390/1945, ali još nije dostupan javnosti (Somborski arhiv, F. 530).

Akcija je sprovedena za manje od mesec dana. O tome nam svedoči dokument mesnog narodno-oslobodilačkog odbora iz Martonoša u srezu Senta. Dokument[5] nastao 7. juna 1945. godine glasi:

Narodno Oslobodilački Odbor
Broj: 1974/1945.
Martonoš 7 juna 1945.

Sreskom Narodno Oslobodilačkom Odboru
/odeljak za unutrašnje poslove/

SENTA

Na Vaš broj 3072/1945. izveštavate se da su bunjevačke i šokačke narodnosti po legitimacijama, biračkim spiskovima, putnim objavama i raznim drugim spiskovima ispravljeni i uvedeni kao Hrvati.

S M R T F A Š I Z M U
S L O B O D A N A R O D U !

Referent za u.p. **Predsednik MNOO-e.**
/Congradac Ljubomir/ **/Bajic Ilija/**

Dakle, svi organi narodne vlasti u Vojvodini su uradili ono što je od njih traženo, što im je naređeno. Tako „da su bunjevačke i šokačke narodnosti po legitimacijama, biračkim spiskovima, putnim objavama i raznim drugim spiskovima ispravljeni i uvedeni kao Hrvati". Bunjevaca i Šokaca u Vojvodini, bar na papiru, više nije bilo. Oni su, bar na papiru, postali Hrvati. Ali, ti papiri su imali snagu uredbe, zakonsku snagu.

* * *

Šta je bio cilj hrvatizacije Bunjevaca i Šokaca u Vojvodini neposredno po završetku Drugog svetskog rata. Ova nasilna hrvatizacija Bunjevacda i Šokaca imala je za cilj da poveća broj Hrvata u vojvođanskim oblastima (pod njima podrazumevamo pored Banata, Bačke i Baranje – i Srem), kako bi se za Hrvatsku u odnosu na Srbiju izborile što povoljnije granice. Tzv. Đilasova komisija, koja je imala zadatak da odredi privremenu granicu između Srbije i Hrvatske koristila je brojno stanje Srba i Hrvata, kojima su prethodno nasilno pripisani Bunjevci i Šokci, kao argument kod određivanja srpsko-hrvatske granice. Na osnovi lažnih podataka o brojnom odnosu Srba i Hrvata, Baranja je izuzeta iz Vojvodine, odnosno Srbije i dodeljena Hrvatskoj. Takođe, da bi se srpski delovi zapadnog Srema (Vukovar i okolina) dodelili Hrvatskoj, najpre je podeljen Iločki srez na istočni i zapadni deo, te je na osnovu hrvatske većine u zapadnom delu Ilok dodeljen Hrvatskoj. Bez obzira na srpsku većinu u Vukovarskom srezu, s obzirom da je on bio zapadno od Iloka, i ceo Vukovarski srez je dodeljen Hrvatskoj.

Posledice nasilne hrvatizacije Bunjevaca i Šokaca u Vojvodini posle Drugog svetskog rata, koju su komunističke vlasti sprovele pomoću policije pri organima narodne vlasti u Vojvodini, bile su pozitivne za Hrvate i Hrvatsku, a negative za Bunjevce, Šokce i Srbe u vojvođanskim oblastima i Srbiju. U Srbiji se to, na žalost, videlo tek pri raspadu federativne Jugoslavije, kada su privremene republičke granice postale državne na osnovu arbitraže Badinterove komisije.

Dr Drago Njegovan

---

1 - U popisima stanovnika bile je rubrika Srbo-Hrvata. Srbi i Hrvati mogli su se razlikovati po verskoj pripadnosti, pri čemu se podrazumevalo da nema Srba katolika što je, istorijski posmatrano. netačno. Za Bunjevce u popisu nije bilo mesta, a oni su s obzirom na pripadnost katoličkoj crkvi sve više tretirani kao Hrvati.
2 - Istorijski arhiv Subotica, F. 70.3 (1945; 4071-8270). Dokument je pronašla Nevenka Bašić Palković.
3 - Isto.
4- Dokument je 2002. godine od direktora Somborskog arhiva g. Radeta Šumonje dobio g. Đuro Bošnjak koji ga je javnosti prikazao 23.3.2003.
5 - Isto.

KAKO JEDNA SOMBORČANKA RAVNOPRAVNO OBAVLJA JEDAN OD „MUŠKI" POSLOVA



Porodica Omaković složno živi u Somboru



Snežana Omaković na „radnom mistu"

NA TOČKOVIMA KOJI ŽIVOT ZNAČE

Snežana Omaković iz Sombora, već puni dvadeset godina, rame nuz rame sa svojim muškim kolegama, sasvim uspišno obavlja poso profesionalnog vozača u Somborputevima. Nuz vožnju i folklor, u GKUD Ravangrad, zajednička ljubav za porodicu Omaković je pecanje

Prija dvadesetak godina, kad je bila sasvim neobična i ritka pojava vidit za volanom, ko profesionalnog vozača, pripadnicu nežnijeg pola, Snežana Omaković (1962), iz Sombora, počela je sticat prva radna iskustva vozača u tadašnjem DP Dušan Staničkov. Danas ova firma pripada Kompaniji „Somborputevi". Iako je po struki diplomirani rukovalac građevinski mašina, a kasnije i diplomirani mašinski tehničar, radila je ko vozač kompresora, utovarivača, vozila Unimag, traktora sa prikolicom, kobija 850 i drugi vozila koja su onda bila u voznom parku firme. Tu je upoznala i muža Nijaza, koji je u istoj firmi već puni 30 godina, koji ode radi ko vozač šlepera Kamaz. Snežana je i ponosno majka dva sina: Srđana(1987) i Oskara (1991).

U Dušanu Staničkovu počela sam raditi tačno 1. septembra 1981. godine. Za cilo vrime rada u Dušanu Staničkovu, a koji od prija četri godine pripada Kompaniji „Somborputevi", imala sam jako dobre odnose s kolegama sa posla, koji su mi u svakom momentu izlazili u susret i pomagali kada je to bilo potribno, započinje svoju životnu priču Snežana. **U početku, ali i dan danas, na poslu mi je dobro: volim svoj poso, iako je veoma mali broj žena koje se bave tim pozivom. Ja sam sasvim slučajno, sticajem okolnosti, nakon šest godina rada primišćena za vozača. Jako puno sam putovala, išla u nabavku dilova po ciloj Srbiji, ponajviše Kruševac,Trstenik, Kragujevac, Smederevo, najčešće sama, i iz svi mista u kojima sam bila nosim lipe i zanimljive uspomine. Bilo je i tušta smišni situacija, kad sam išla u nabavku, jer su ko vozača očekivali muškarca. U današnje vrime to nije nikakvo čudo: samo u Somboru danas nikoliko žena radi ko profesionalni vozač, jedna od nji čak vozi autobus na relaciji Sombor –Subotica, druga je, primera radi, vozač „tamića" u „Akumulatoru". U poslidnje vrime putovanja je sve manje. Radila sam svojevrimeno i ko šofer na gradilištu, al nisam imala nikaki smetnji nit problema, iako sam žena.**

Dal sasvim slučajno, el namirno, u porodici Omaković svi su, el će bit vozači: stariji Srđan je, ko bivši diplomirani saobraćajni tehničar, a sada student Saobraćajnog fakulteta u Beogradu i ima položeno sve kategorije, osim „D", a mlađi Oskar, ko učenik Sridnje tehničke škule-smer vozač motorni vozila će, po završetku škulovanja, imat položene iste kategorije.

Pored svog neobičnog zanimanja, Snežana Omaković ima jednu veliku ljubav: već dugi niz godina bavi se folklorom, prvo u KUD Vladimir Nazor, a od 2002. gdine u GKUD Ravangrad, sa kojim je proputovala cilu Srbiju, a imali su zapažene nastupe i u Mađarskoj, Hrvatskoj i Sloveniji. Članica je folkorne grupe, pivačke grupe „Varošanke", a u poslidnje vrime, obično u ulogi tetke el nane, nastupa u igrama koje prikazivaje običaje s prostora cile Vojvodine (bunjevački, bački, šokački običaji) – „Rakija" i „Daće, daće, baba zetu gaće".

Sinovi Srđan i Oskar su također vezani za isto društvo: stariji svira kontru i gitaru,a mlađi „E" prim, bas prim, kontru i bas, po potribi. Dvadesetogodišnji Srđan je veoma uspišan na biciklističkim stazama, a osvajač je medalja na Dunavskom i Pečujskom kupu, iako je tek dvi godine redovan učesnik na amaterskim biciklističkim trkama. Ranije je, u periodu od 1999. do 2005. godine, radio ko instruktor u škuli plivanja pri PVK Polet, iz Sombora.

Moja životna želja je bila da radim ko vozač. Za cilo to vreme imala sam punu i nesebičnu podršku muža, koji radi u istoj firmi, ko i majke Marije. Stariji sin Srđan je sam želeo da završi za saobraćajnog tehničara, mlađi sin Oskar je, također, sam odabrao svoj budući poziv. Naš porodični život je idealan. Nuz muziku, koja nam je svima zajednička crta i ljubav, i što nas drži zajedno je i pecanje: imamo vikendicu u Baračkoj, di koristimo svaki slobodan trenutak za boravak i opuštanje u netaknutoj prirodi.

Ipak, postoje skori nagovištaji da će Snežana Omaković, odlukom direktora Somborputeva Veselina Šukovića, uskoro bit raspoređena na novo radno misto – referenta za kadrove. **Iskreno ričeno, nisam se ni u snu nadala da ću ikad bit primišćena na kako drugo radno misto, jel mi je i na ovom sadašnjem dobro. Nakon dvadeset godina provedeni za volanom, biće mi veoma neobično raditi u zatvorenom prostoru. Velika je to razlika u odnosu na vrime kad sam za volanom krstarila širom Srbije,** zaključiva svoju životnu pripovitku Snežana koja je odlučila sasvim ravnopravno stat uz bok svojim kolegama jačeg pola i pokazat da i žene, sasvim ravnopravno, mogu obavljat poslove koji su bili „rezervisani" za muškarce.

M. B.

IGROM I PISMOM KROZ VOJVODINU

SVAKA NOŠNJA LIPA

KUD „Aleksandrovo” je po sedmi put organizovo festival „Vojvodina kroz pesmu i igru”. Festival se održo 23. i 24. novembra



Srpske igre izvelo KUD „Goša” iz Smederevske Palanke

Sala subotičkog „Nepkera” bila je misto di se 23. i 24. novembra održavo sedmi po redu festival „Vojvodina kroz pesmu i igru”. Organizator i domaćin festivala bio je KUD „Aleksandrovo”. Prve večeri na otvaranju bili su: Nikola Babić, pridsidnik Bunjevačkog nacionalnog savita i Ivan Bašić Palković, pridsidnik Bunjevačke matice. Festival je otvorio Saša Vučinić, pridsidnik Skupštine opštine Subotica.

Obadve večeri su počele sa podsićanjom i minutom ćutanja za Mihajla Takača Čombeta, koji je svoje najlipče godine života posvetio KUD-u „Aleksandrovo”, kazo je **Bartul Vojnić Hajduk**, pridsidnik društva i nastavio: **Prve večeri su nastupali OKUD „Mladost” i KUDŽ „Bratstvo” iz Subotice, zatim iz Sombora Gradsko kulturno umitničko društvo „Sombor”, KUD „Jedinstvo - Egyseg” iz Bajmoka, „Kolo” iz Melenaca i domaćin KUD „Aleksandrovo”. Druge večeri pored domaćina svoje umiće prikazali su slideća kulturno umitnička društva: „Goša” iz Smederevske Palanke, „Češka beseda” iz Bele Crkve, „Lale” iz Loka, „Veseli banaćani” iz Zrenjanina i „Milica Stojadinović – Srpkinja” iz Bukovca.** Sagovornik nam je izdivanio i kako su uspili finansirat smotru, da su najviše podrške dobili od Ministarstva za kulturu, Opštine Subotica, zatim od Sekretarijata nacionalni manjina republike i pokrajine, Bunjevačkog nacionalnog savita i preduzeća Gas – Subotica.



Publika zadovoljna



Obavezne bunjevačke igre

Al Bartul Vojnić Hajduk nije zaboravio kasti i koju rič o pripremama: **Još prija po godine smo počeli,** kazo je. **Počelo se sa štampanjem reklamnog materijala, kontaktima s društvima, obezbidivanjem sridstava a i sale.** Sića se Bartul početaka, kad je bilo malo društava. **Doduše lane i je bilo više a ove godine, osim nas, još se samo deset društava pojavilo. Slideće godine,** kazo je Bartul**, planiramo da pozive proširimo na ostale krajove tj. bivše jugoslovenske republike.** Posli obadva koncerta nuz večeru i živu muziku, druženje je do sitni sati nastavljeno u restoranu KTC. To je bilo idelano misto da se folklorci malo razigraje brez sukanja, pregača, opanaka, onako u far-merkama. Zaključak je taki da je organizacija bila dobra. Da su svi folklorci pokazali šta znadu, al borme i nošnje su bile zdravo lipe. Ko je bio da gleda folklorce očo je kući punog srca.

M. H.

ODRŽAN GODIŠNJI KONCERT BKC-a IZ TAVANKUTA



Momačko kolo od mali noga



Pripuna ladna sala u Tavankutu

VEČE ZA PAMĆENJE U TAVANKUTU

Ni ladna sala ni nedostatak nošnji nisu omeli tavankutske folklorce da pokažu koliko su za godinu dana napridovali. U društvu je okupljeno oko 140 igrača, od veterana do dice iz zabavišta

S pismom „Podvikuje bunjevačka vila" 1. decembra počo je godišnji koncert Bunjevačkog kulturnog centra iz Tavankuta, a održali su ga, di bi drugdi već u svojem selu. Bilo je ladno decembarsko veče, a ladna borame i sala doma. Brez obzira na ovako teške uslove, folklorci su za dva i po sata, koliko je trajo koncert, pokazli šta su naučili. U gostima je bilo društvo BKC-a iz Subotice. I najmlađi članovi folklorne grupe imali su svoj prvi nastup, koji je također izmamio aplauz. Koliko su teški uslovi u kojima se radi, pokaziva i to što nisu svi ni nošnje imali, al su zdravo lipo odigrali za prvi put. Igrali su „Kad se cigo zaželi" i bunjevačke igre. Dica koja uče bunjevački u škulama deklemovala su stihove Mile Skenderović Tavankućanke, a stihove je čitala i Nela Ivić iz nove knjige iste autorke pod nazivom „Stihovima život dišem".

Kako je doživio koncert koreograf Željko

U divanu sa Željkom Stantićom saznala sam slideće: **Zadovoljan sam večerašnjim koncertom**, kazo mi je Željko, koreograf tavankutskog BKC-a, **samo kad bi nas kogod finansijski pomogo i kad bi imali nošnju. Eto i za ovo veče smo je uzajmili od BKC-a iz varoši. Najmlađi igrač ima 6,5 godina, a najstariji 42. Dvared nediljno probamo nuz živu muziku po 2,5 sata u prostoriji BKC-a. Najmlađu dicu vode stručni rukovodioci Milica Iršević i Dalibor Jakovčević. Ovo je poslidnji nastup za ovu godinu, a od Nove godine imam puno želja. Malo pridstavljanja u inostranstvu, možda kaki međunarodni festival. Sposobnost igrača je na nivou, al nošnja je ta koja koči sve, naravno i novci!** Ko svaki pravi rukovodilac i Željko je ponosan na dicu s kojom radi al i na svoj rad.



Ponovno čuvamo bunjevački barjak

Željku bi tribala pomoć i razumivanje

Da Željko svoj poso stvarno od srca radi triba priznat, makar ga kogod volio, el ne volio u Tavankutu. Triba mu odat priznanje za sposobnost da je skupio 140 igrača, od veterana do oni mali iz zabavišta i to u jednom selu ko što je Tavankut. Dolaze i dica iz Ljutova. Jednog momenta sidio je Željko kraj mene u prvom redu dok je gledo prvo izvođenje svoje najnovije koreografije „Prizren". Toliko se uživio u svaki njev pokret i korak da niko nije postojo u tom momentu za njega iako je sala bila puna.

U današnje teško vrime kad je sokak veliki mamac za dicu da nauče ono loše, folklor i Željko triba da su ponos Tavankuta. Nadamo se da će to kogod uvidit i cinit.

M. H.

VRIDNE RUKE ŽENA IZ MALE BOSNE

UMITNOST PRAVLJENJA BOŽIĆNJAKA

Treći put sekcija žena „VRIDNE RUKE" iz Male Bosne organizovala je izložbu božićnjaka i ukrasni predmeta



Terezija Tikvicki nuz rukotvorine „Bunjevke"



Božićnjak, umitnost od tista



I mladi i stari uživali u lipoti

Pri KUD-u „Ravnica" u Maloj Bosni pet godina postoji sekcija žena „Vridne ruke". U domu su upriličili izložbu božićnjaka i drugi predmeta koji podsićaje na veliki svetac Božić. Izlagalo je tridesetak žena iz Subotice, Bajmaka i naravno Male Bosne. Izložili su 17 božićnjaka, koji su svaki za sebe bili prava umitnost.

KUD „Bunjevka" iz Subotice imala je svoj mali „štand", a pored njega sam zatekla Tereziju Tikvicki koja je namišćala lipe ukrase od ljuskure i adventske vince. **Zdravo volim ručni rad, samo nek je štogod uvik novo i nek se radi. Za moju unuku Eminu pripremam ljuskuru, jel ona je pravi majstor za pravljenje beba od ljuskure. Inače, od mali noga radila sam ručne radove. Sićam se, mama je šila, a ja sam učila šlingat,** kazla je za „Bunjevačke novine" Teza Tikvicki.

Izložbu je otvorio pridsidnik MZ Mala Bosna, a ujedno i pridsidnik KUD-a „Ravnica" gospodin Andrija Bašić Palković. On je kazo da je puno ljubavi ugrađeno u te božićnjake a i sve radove koji podsićaje na Božić. **To nam dokazuje da su žene kadgod i na salašima brez obzira na puno posla, našle vrimena da ukrase božićnjake, da obraduju svoje najdraže,** zaključio je Andrija. Bio je postavljen i astal za Badnje veče a i grana je bila okićena. To je pripremila Maca Bošnjak.

Divanila sam i s Mandom Vuković koja nam je objasnila šta znače ukrasi na božićnjaku:

5 ovčica – 5 **otajstava** radosne krunice
5 tičica – 5 **otajstava** žalosne krunice
5 ružica – 5 **otajstava** slavne krunice

Svit je sklon kasti da se u malim mistima nikad ništa ne trevlja i da je sve dosadno. Ova i druge manifestacije su primer da svagdi mož štogod lipo i korisno organizovat, samo triba malo radit i okupit ljude. Pa da se vidi šta spretne ruke mogu napravit. Na otvaranju je bilo četrdesetak čeljadi, većina je svoje viđenje izložbe upisala u knjigu utisaka.

M. H.









OD 3. DO 6. DECEMBRA ODRŽAN IX FESTIVAL BUNJEVAČKOG NARODNOG STVARALAŠTVA

PENDŽERI U PROŠLOST

Svaki festivalski dan je otkrivo dragocine, nepoznate i malo poznate podatke iz istorije i kulture Bunjevaca: nošnjama, škulama, znamenitim Bunjevcima i skoro zaboravljenim groktalicama, šarancima, šalajdanima... Sve to triba da postane tema kasniji, temeljniji istraživanja

Ovogodišnji IX Festival bunjevačkog narodnog stvaralaštva koji je održan od 3. do 6. decembra, u **organizaciji KUD-a „Bunjevka”**, sko-ro je potpuno bio okrenut ka upo-znavanju sa prošlošću Bunjevaca, koji još uvik nedovoljno znaju o svojim precima gdi su i kako ži-vili. Ono što je prikazano za ta 4 dana postaće građa za istoriju bu-njevačkog naroda, a sotim i dio kulturne baštine.

Festival je otvoren 3. decembra **etno izložbom „Naši tragovi”** u Vestibilu Gradske kuće, čiji je autor Kata Kuntić, pridsidnica Kulturno-umitničkog društva „Bunjevka”. Na izložbi su bili postavljeni najstariji crteži i fotografije Bunjevaca koje su prikazivale njevu nošnju koju su nosili u krajovima otkaleg su došli, al i u novoj postojbini. Za tušta nji bilo je pravo iznenađenje kad su vidili crteže nošnji lički, senjski i Bunjevaca iz Dalmatinske zagore. Na centralnom mistu je bila i mapa sa oznakama di su kadgod živili Bunjevci (ponigdi ji tu ima i danas) i di i u kojim pravcima su se selili. Ko prvobitna postojbina Bunjevaca označena je u Dalmatinskoj zagori, Liki, Hercegovini, sve do Dubrovačke republike. Dio izložbe je prikazo noviju istoriju Bunjevaca, odnosno njevi sad dorađeni nošnji u skladu sa vrimenom i materijalnim mogućnostima, al i fotografije koje prikazivaje stare bunjevačke familije. Zanimljive su i fotografije koje prikazivaje prvobitne kuće tek doseljeni bunjevački familija u sadašnje krajove. One su poluzemunice, jel su dopola ukopane u zemlju, i pokrivene su debelim slojom trske.

Izložba je trajala dok je trajo i festival. **Grafički dizajn** i izrada slika bila je zadatak **Danijela Davčika**, a **izložbu je otvorila Ivana Sandić**, apsolvent etnologije.

Narednog dana u Gradskoj biblioteki je održana istorijska tribina, na kojoj je **Mijo Mandić** kazivo o **znamenitim Bunjevcima od 17. do 19. vika.** On je ode izno istorijske činjenice o ličnostima koje su odigrale značajniju ulogu u životu bunjevačke zajednice, al i u austrougarskoj monarhiji u čijoj vojski je bilo dosta Bunjevaca sa visokim vojnim činovima. On pominje Luku Sučića ko prvog subotičkog graničarskog kapetana koji je posli pobide Eugena Savojskog nad Turcima 1697. godine odlikovan zajedno sa Dujom Markovićom. U nizu graničarski kapetana on pominje Iliju Sučića i sina njegovog Jakova Sučića. Zatim, navodi ime lilčkog Bunjevca pukovnika Ivana Murgića, a Bunjevci su bili i generali Rukavine (trojica), Mateša, Juco i Jerko, dva Kneževića, Krpan, Došena, tri Filipovića, Vrkljan, Dane i Đuro Grivčić... Mandić je naveo čitav spisak visoki oficira i generala koji su imali titule barona, viteza, nji oko 80, i zaključiva da ovaj spisak koji je objavljen 1941. godine u kalendaru nije kompletan, al se sa divljenjom mora kazat da je ovoliko oficira visokog čina i čuveni vojskovođa sa tako malog pridila ko Lika teško još digod poniklo. Mandić je naveo originalan zapis iz godina nakon Drugog svitskog rata, Tome Bukvića na Velebitu u kojem razgovara sa ljudima koji sebe nazivaju Bunjevcima i govore ikavicom. Izmed ostalog, Man-










Mijo Mandić je kazivao o Luki Sučiću, prvom subotičkom graničarskom kapetanu. On je posli pobide Eugena Savojskog nad Turcima 1697. godine odlikovan zajedno sa Dujom Markovićom. U nizu graničarski kapetana on pominje Iliju Sučića i sina njegovog Jakova Sučića. Zatim, navodi ime lilčkog Bunjevca pukovnika Ivana Murgića, a Bunjevci su bili i generali Rukavine (trojica), Mateša, Juco i Jerko, dva Kneževića, Krpan, Došena, tri Filipovića, Vrkljan, Dane i Đuro Grivčić... Mandić je naveo čitav spisak visoki oficira i generala koji su imali titule barona, viteza, nji oko 80, i zaključiva da ovaj spisak koji je objavljen 1941. godine u kalendaru, nije kompletan, al se sa divljenjom mora kazat da je ovoliko oficira visokog čina i čuveni vojskovođa sa tako malog pridila ko Lika teško još digod poniklo.

dić navodi da su na polju javnog života županije bačko-bodroške od familija bunjevačkog roda najvećeg učešća uzeli Latinovići, Rudići i Vojnići. Triba istaknit da za Lovru Bračuljevića autor kaže, da je u prvoj polovini 18. vika, sto godina prija Vuka, istico načelo: triba pisati onako kako se govori.

Jedino festivalsko **muzičko veče** bilo je 5. decembra, a u programu su ko solisti učestvovali **Tijana Stanković, Tamara Babić i Antun Letić Nune**, ko i **Tamburaški orkestar „Biseri”.** Ovo veče u Velikoj vićnici Gradske kuće održano je pod nazivom **„Zagrokti mi i zapivaj bećarac”** ostaće zapamćeno i ko promocija jednog važnog segmenta za kulturu Bunjevaca: pojavila se **publikacija „Tragom nasleđa” autorke Tamare Babić, u izdanju KUD-a „Bunjevka”.** U publikaciji je prikazana geneza bunjevački epski i lirski pisama kroz vikove, počev od groktalica, kraljički i koledarski pisama, šalajdana, pa sve do šaranaca, bećaraca i pojave prvi bunjevački narodni pisama koje i danas žive u narodu. Značajni dio programa te večeri je svakako bilo **izvođenje jedne groktalice**, gotovo zaboravljeni narodni pisama, u **izvedbi Tijane Stanković**. Istu pismu „Ohola divojka” groktila je Tijana na Festivalu 2003. godine. Stihovi ovi pisama su sačuvani, al je melodija skoro izgubljena. Zapravo, sačuvali su je etnolozi koji su snimili izvedbu jedne Tavankućanke 1952. godine.

U publikaciji je napravljena podila na epske i na lirske pisme Bunjevaca, i to po starosti. Tako su obrađene i groktalice, bunjevačke pisme na ikavici, pisane u desetercu, a pivaju se uzmanjom dubokog glasa iz grla uz pomoć dijafragme, što se kod Bunjevaca zove groktenje.

Uz stihove i podatke o svakoj vrsti stihova autorka je dala i isečak notni zapisa melodije na koju su se oni pivali. Biće ovo dobra osnova za dalja istraživanja i analize bunjevačkog narodnog stvar-

Triba istaknit da za Lovru Bračuljevića autor kaže, da je u prvoj polovini 18. vika, sto godina prija Vuka, istico načelo: triba pisati onako kako se govori.

alaštva u stihu i melodiji.

Poslidnje **festivalko veče posvećeno je „Bunjevačkom škulstvu”** o kojem je na istorijskoj tribini divanio **Ivan Sedlak**, u čitaonici Gradske biblioteke. Ode je autor sabro tušta podataka zabiluženi po raznim stranama, po prvi put na jedno misto, u jedinstvenu cilinu. Prvo je podsitio da je upravo predmet bunjevački govor sa elementima nacionalne kulture počo da se izučava u nižim razedima osnovni škula u subotičkoj opštini, di je bio dovoljan broj zainteresovani, i da se to dogodilo posli više od po vika. I kako je Sedlak kazo, ovo je put za obnavljanje obrazovanja na bunjevačkom jeziku.

Podsitio je da su franjevci, koji su doveli Bunjevce u ove krajove, bili obrazovani ljudi i oni su obučavali narod. Tako su prve bunjevačke škule bile crkvene. Prve škule su otvarane u 17. viku, a u prvoj polovini 18. vika već su postojale bunjevačke škule po svim mistima di je bunjevački živalj živio, a učitelji su bili najčešće isluženi vojnici i zvonari. Učilo se čitanje, pisanje, računanje, veronauka i štogod malo istorije. U Bačkoj je bila i latinska škula sa 3 godine, za pripremanje budući učitelja. Nakon smrti Marije Terezije, krajom 18. vika, počeli su teški dani za bunjevačke škule, jel zvanični jezik je posto mađarski. Varoška uprava je polovinom 19. vika bunjevači jezik ponovo uvela ko zvanični, i do 1860. godine tu je bilo 120 škula, di se učilo na bunjevačkom jeziku. No, nastava na narodnom jeziku se kasnije polagano ukida i nestaje. Bunjevački prvaci su se borili za škule na bunjevačkom jeziku. Sedlak je dalje opiso stanje u bunjevačkim škulama nakon Prvog svitskog rata kad se stanje počelo poboljšavat, al ne zadugo. U kasnija modernija vrimena nji više nema, jezik se čuvo u narodu.

Peti festivalski dan, kad je tribalo bit izvedena premijera pozorišne pridstave „Bunjevački svatovi” nije održan zbog smrtnog slučaja. Kako je kazano, premijera će bit održana drugom prilikom. **V. M.**







IZLOŽBA SLAMARSKE SEKCIJE UDRUŽENJA GRAĐANA „BUNJEVAČKO KOLO" IZ SOMBORA



Stipan Budimčević sa svojim radovima



Slamarke iz Udruženja građana „Bunjevačko kolo" iz Sombora

VRIDNE ZLATNE RUKE

Slamarska sekcija Udruženja građana „Bunjevačko kolo" iz Sombora priredila je 8. decembra, u prostorijama Udruženja penzionera Sombor, vrlo uspilu izložbu slika i čestitki od slame

U susrit božićnim i novogodišnjim praznicima slamarska sekcija UG „Bunjevačko kolo" iz Sombora, pod rukovodstvom Stipana Budimčevića, organizovala je, u prostorijama somborskog udruženja penzionera, izuzetno uspilu izložbu slika i čestitki od slame. Svoje radove od slame izložile su: Anica Vitman, Ilonka Bogišić, Vesna Stević, Ksenija i Irena Vuković, Ana Periškić i Ljiljana Šokčić. Najveću pažnju, med izloženim radovima, privuko je štand sa slikama rađenim u tehniki slame Stipana Budimčevića, iz Svetozara Miletića, sa više nego reprezentativnim eksponatom: krunom od slame, koja je simbol Dužijance, završetka žetveni svečanosti – tradicionalnog narodnog bunjevačkog običaja.

Nakon uvodni riči Ane Periškić i Stipana Budimčevića, izložbu koja je prodajnog karaktera, otvorila je Radmila Vujković, pridsidnica Udruženja penzionera Sombor.

Danica Danka Šiđanski je, nakon otvaranja izložbe, uz pratnju Ilone Vidaković, na sintesajzeru, deklamovala pismu Somborca Velimira Velje Subotića pod nazivom „Bačka", iz njegove zbirke poezije „Lahori nad ravnicom". **M. B.**

SIĆANJE NA DITIJNSTVO I OBIČAJE

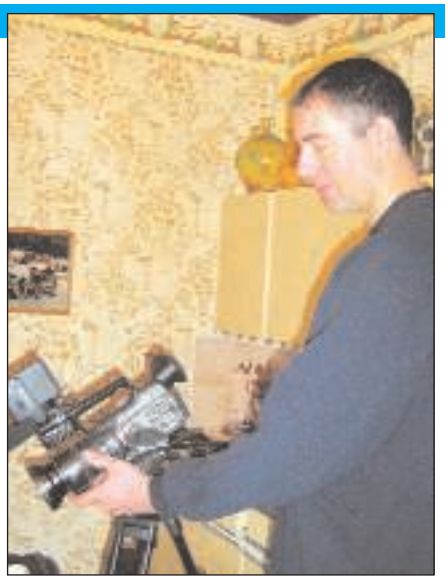
IZA KAMERE SVE JE DRUGAČIJE

Kroz moju pripovitku pridstaviće vam se jedan mladi gospodin iz „senke", snimatelj TV Vojvodine – TV Novi Sad Damir Peić (32).

Volim zdravo svoj poso. Ulažem u njega puno ljubavi i strpljenja, kaže Damir. **Počo sam se baviti amaterski snimanjem 1990. godine, a od 1998. godine to je moj poso od kojeg živim. Volim zdravo snimat za emisiju na bunjevačkom „Spektar", jel svaka emisija je pripovitka za sebe. Ustvari moje snimanje ima etnografsku pozadinu. Ono što sam snimio danas podsića na ono juče, a za sutrašnje generacije biće prava vridnost.** Zatim Damir nastavlja: **Stasavaju generacije koje malo znadu o prošlom vrimenu i životu Bunjevaca i triba ji malo podučit. Ustvari i ja sam malo znam o svom poreklu. To sad osićam u ovim godinama da sam puno propuštio. Sićam se majkine friške (žute) čorbe od pivca, ko da ostim i sad ukus i miris.**

A onda se Damir raspripovido o svojoj majki – **Imala težak život. Rođena je u Tavankutu, a posli je živila u Maloj Bosni. Za nas dicu uvik je imala strpljenja i puno ljubavi. Sićam se došla je u varoš s kotaricom u kojoj je uvik bilo štogod za unučad. Sićam se i njezine pripovitke kad je iz Male Bosne dolazila pišce u varoš, prodala jaja na peci i vratila se ponovo pišce. Kod kuće je čekalo troje dice,** i dodaje Damir u šali, **a meni je teško otić malo dalje biciglom. Majka je imala fijoku u gredencu di je za unučad uvik bilo štogod slatko, makar i jedan šećer, al je bio sladak, jel je bio od naše majke. Ona je bila ta koja je uspila da okupi sve oko sebe i da svatimo da smo familija, da pripadamo jedni drugima.**

Di je majka, tu je i dida – **On je imo konje koje sam volio češat češagijom, a dida je obično pokupio dicu, pomeću na sonce el špediter i provozo nas atarom. S glasom koji ima malo sete,** Damir dodaje, **kad ovako stojim iza kamere ositim da te vridnosti još postoje i podsićanje na običaje. Znači odlaskom one stare generacije nisu zaboravljeni. Rado ću pripovidat mojoj ćeri Ivi (4) koja je dobila ime po njezinom pradidi. Snimajući emisije na bunjevačkom imam dosta sačuvani snimaka, pa kad Iva naraste ako je bude interesovalo moće tušta lipog vidit.**



Damir Peić na „zadatku"

Damir sa ženom Dijanom i malom Ivom živi u varoši, al mu žavo što ga ne bude grlice ko kadgod na salašu kod dide i majke. **M. H.**

SIĆANJE NA KADGODAŠNJE OBIČAJE

BOŽIĆ – NAJDRAŽI I NAJRADOSNIJI SVETAC

Decembar je misec u kojem ima najviše svetaca u godini, a od sviju se najviše radujemo Božiću. Kako dica, tako i mladi, pa i oni najstariji

Božić je dan kad se rodio Isus Krist spasitelj svita. Dani su najkraći, a noći dugačke. Poljski poslovi su porađeni, pa se ima vrimena za druženje s komšijama, a i gošćenje po rodbini. Cile godine se mislilo na Božić. Čim sazriju prve višnje, kazalo se: triba metnit u dunc da imamo za Božić, a i sušilo se voće višnje, šljive, jabuke i drugo da se ima za Badnje veče. Isto tako, mak, orasi i drugo ako je malo rodilo kazalo se: biće za Božić a posli koliko dotekne. Domaćice su odranile pileža, pućaka, gusaka i pataka, a uvik su kazale da imamo šta zaklat za Božić.

Sijanje žita na svetu Lucu i pravljenje božićnjaka

Na svetu Lucu se posije žito u kake šoljice, pa da prozeleni do Božića. Kad prođu oce počelo se po kući spremat i pripravljat za Božić. Dica su zdravo čekala Božić, pa su pitali starije, koliko još puti triba spavat do Božića. A oni su njim kazali: danas dan, sutra dan, prikosutra Badnji dan. Prid Badnji dan se išlo ranije na spavanje, da bi se sutradan malo bolje uranilo. Ujutru su čeljad jedni drugima čestitali Badnje jutro, a odgovaralo se: **„Vi živi i zdravi bili”,** pa su se svi latili posla. Jedna žena je zakuvala tisto za pletene kolače, a dok se tisto ne krene, zakuvale su malo tista s jajetom da bude dosta tvrdo, pa su od tog pravili kojkake šare i ukrase za božićnjak: Blaženu divicu Mariju da drži malog Isusa, vlat žita, ruže, tice, kvočku s pilićima, jaganjce i druge životinje, već ko je šta znavo napravit. Tu su pomagala i dica, pa su i oni pravili šta su znali. Kad se tisto krene domaćica je plela kolače, a druga žena je ložila u paorsku peć i žarila je da se kolači što lipče ispeku. A peklo se koliko je bilo čeljadi u kući, da se ne mora peć kruv na Božić. Ako su imali udavaču iz kuće jel u rodbini i njoj se peko kolač. Kad se oplete kolač na božićnjak se poslažu figure od tista. Na vrvu Blažena divica Marija s Isusom, a ovo drugo svudan okolo po kolaču. Sad se namaže s jajetom, pa meće u peć da se peče. Od istog tista se napravi i jedna lepanja, što se poila za ručak, a posli se nije više ništa ilo do večere.

Za Božić su se pripravljali svi u kući

Dica su bila nestašna i radoznala, pa su se svudan stvorila i prkosila, al se tuć nije smilo na Badnji dan, jel se virovalo da će taj imat čireva ko se tuče na Badnji dan. Muškarci su radili na polju namirivali josag, mrvili kuruza, čistili i sve drugo pripravjali da se što manje radi na Božić. Oni mlađi, cure i dica su kitili granu. Slatki kolači su napravljeni dan prija. Kadgod se nisu pravile torte, već kojikaki sitni kolači, sušena pogača s makom, orasima, suvim grožđom, arbanski listovi, medenjaci, gurablice, pusedla i kiflice. Domaćica je kuvala dobru, al posnu večeru. Prid veče kogod od muškaraca unese slamu i prvi čestita Badnje veče, a dica je svudan rasporede. Na velik astal di je prostrt bili čaršap, metne se u pročelje nakićena grana, a ispod grane božićnjak, zeleno žito, ora, jabuka, suvi šljiva i koji češelj bilog luka. Isus u jaslicama, ovčice od vate i anđeli od artije, jedna čaša žita u koju se metne svićica. Kad je večera gotova domaćica uzme badnjaču, pa udari o dovratak sobe i kaže: koliko varnica, toliko prasica, pilića, pućića, teladi, ždribadi i sveg drugog josaga.



Betlem u Staroj crkvi u Subotici

Ti živ i zdrav bio i velik naraso!

Kad sva čeljad posidaje za astal jedno dite donese zapaljenu sviću i čestita Badnje veče, a svi drugi kažu: „Ti živ i zdrav bio i velik naraso.” Sad svi poustaju i izmole Očenaš, pa se počima večera. Domaćin jednu jabuku rasiče na toliko strana, koliko ima čeljadi za astalom, a to je simbol zajedništva. U med se umaču jabuke, orasi i bili luk, a odrasli piju i malo zamedjane rakije. Zatim se ide čorba od grava s maslom zapržena i pleteni kolač. Posli nasuvo sa sirom, jel s makom i gube. Kadgod se nije pekla riba jel naši preci salašari nisu imali di da je kupe, a ranije nisu mogli, jel di bi je držali kad nije bilo frižidera, a čerez ribe se nije išlo u varoš sa salaša koji je bio 10-15 kilometeri daleko. Posli se ilo ora, jabuka i kompot od suvog voća. **Na kraju se svića utrnila s vinom pa se gledalo di će otić dim, jel se virovalo da će taj prvi umrit.**

Betlemaroši i vašange

Posli večere domaćin baci ora za vrata pa dica traže po slami i paštre se da što više nakupe jel će taj bit najvridniji ko nađe najviše ora. Svi su bili veseli. Pivali su svete Božićne pisme i šalili se. Kadgod je bijo običaj kojeg se sićaju samo najstariji. Išli su betlemaroši. To su bili mladi muškarci, obučeni u kožuve i opaklije privrnjene naopako, a na glavi su imali šepice. Oni su nosili napravljen betlem: Blažena divica Marija, Sveti Josip, Isus u jaslicama, ovčice i po koji pastir. Sve je to bilo lipo izrađeno od drveta a nosili su u većoj škatulji. Kad uđu u kuću čestitaje Badnje veče, pa se svi zajedno pomole Bogu. Betlemaroši poligaju na slamu. Malo posli jedan se digne pa kaže drugom, ustaj čiko jesil dobro spavo jesil štogod sanjo. Ovaj kaže: ja sam sanjo da mi je gazdarica dala: divenicu i krvavicu, drugi je sanjo da je dobio ora i jabuka, treći da je dobio malo novčića. Tako su se šalili i smijali. Kad krenu dalje gazdarica njim je dala kaki poklon. Mlađarija je išla u vašange kod komšija malo se namaškarаje da ji ne pripoznadu. I tako u šali i pismi prođe vrime.

Ponoćna misa

Kadgod crkve nije bilo po selima samo u većoj varoši, pa ovi sa salaša nisu mogli ić na



Zamedljana rakija za dobro zdravlje i dugačak život

misu ponoćnicu. Do ponoći su proveli vrime u molitvi i pismi. U ponoć je domaćin davo svom josagu da idu, a jednu lipu jabuku je bacio u bunar. Sad se više nije postilo pa su za ponoćnicu ili pača. Većinom se spavalo na slami, ko što je i Isus prvu noć prispavo na slami. Sutra dan je Božić i Isusovo porođenje tako su jedni drugima čestitali, a odgovaralo se: „Živi i zdravi bili." Prija podne se išlo u crkvu na kolima jel ako je bilo sniga na soncama. Kad dođu iz crkve bila je svečana užina.

Čestitanje s bukaricom

Posli podne su išli jedni drugima čestitat Božić i ponesu bocu vina a kad se vrate kući domaćin njim nalije svog vina to se zvala bukarica. Drugi dan Božića je sveti Stipan tako se i čestitalo, pa sveti Ivan, sveti Toma, pa mladenci i sve se tako čestitalo, a odgovaralo se uvik „Živi i zdravi bili." Kadgod se na Silvestera išlo u crkvu na zafalnost na misu, pa kući. Uveče se nije išlo nikud, jel se završava zlo i dobro. Nova godina se zvala mali Božić. Prija podne se išlo na misu, kuvala se svečana užina i najviše se ostajalo kod kuće.

Novi smiso Božića?

Kadgod su se Božiću zdravo većma radovali. Bilo je malo skromnije, al je zato bilo zdravo svečanije i veselije nek danas. Možda je za ovi pedesetak godina izblidio onaj pravi smisao Božića. Zaposleni su morali ić radit, a i dica su morala otić u škulu, pa se slabije išlo u crkvu. Pa se čerez tog više ni ne raduju na onaj pravi način. Meso se sprema kako u svetac, tako i u petak. Uvik se peku slatki kolači i torte, pa niko nije ničeg željan. A granu su kadgod kitili: salonskim šećerom, bilom vatom, anđelima, bumburkima i ružama od krep artije i po dikoja caklena kugla. Danas kite pendžere, vrata, ogradicu nuz bosamage, pa grane koje rastu isprid el iza kuće. Kite ji kojekakima sijalicama, šareni i trepćućima, da ne mož ni gledat u nji, pa se sve nadmeću čije će bit skuplje i lipče, da svit gleda kad prolaze, pa izgleda da je to zbog svita i nakićeno da bude naj-naj drugačije. Sve je to lipo, al to nije onaj pravi smiso Božića.

A. V. K.

TRIBINA UDRUŽENJA GRAĐANA „BUNJEVAČKO KOLO" IZ SOMBORA

U SUSRIT ADVENTU

Povodom obilužavanja nacionalnog praznika bunjevačke nacionalne manjine u Zidarskom domu u Somboru održana tribina pod nazivom „U susrit Adventu"

Udruženje građana „Bunjevačko kolo" iz Sombora organizovalo je 27. novembra, u Zidarskom domu u Somboru, **tribinu** pod nazivom **„U susrit Adventu".** Tribina, kojoj je prisustvovalo oko stotinjak članova UG „Bunjevačko kolo" i GKUD „Ravangrad", upriličena je povodom **obilužavanja 25. novembra 1918. godine**, nacionalnog praznika Bunjevaca, dana kada je u svečanoj sali Grand hotela u Novom Sadu održana Velika narodna skupština Srba, Bunjevaca i ostali Slovena, na kojoj je došlo do prisajedinjenja Bačke, Banata i Baranje Kraljevini Srbiji, na kojoj su Bunjevci, u prisustvu 757 poslanika, proglašeni državotvornim narodom.

O događajima koji su prithodili Velikoj narodnoj skupštini, o tom šta se na samoj skupštini dešavalo, ko i o događajima koji su uslidili nakon tog, divanila je **Marija Bojanin**, prof. istorije u penziji iz Sombora.

Aleksandra Kalčan Medurić i njezin sin Aleksandar Jonjić kazivali su o zimskim običajima bački Bunjevaca, a naročito o vrimenu prid Božić, odnosno o Adventu – vrimenu Došašća. Vrime Adventa je, prema njenim ričima, veseli period iščekivanja rođenja Spasitelja, ukazujući da se više triba okrenut sebi, radovat se tiho u molitvi, da bi se dočeko što duhovnije i dostojanstvenije najradosniji blagdan kršćanskog svita – Božić, a ne, kako je to danas na Zapadu komercijalizovano, di se pojedini gradovi utrkuju koji će postavit veće i lipše jelke i što lipše ukrasit svoje trgove.

Đuro Bošnjak, počasni pridsidnik UG „Bunjevačko kolo", govorio je o svečanoj akademiji koja je, istim povodom, održana dva dana ranije u svečanoj sali Gradske kuće u Subotici, na kojoj su bile prisutne ličnosti iz javnog i političkog života Subotice, Sombora i Baje, ko i visoki zvaničnici iz Beograda i Novog Sada.

U muzičkom dilu programa učestvovala je ženska izvorna pivačka grupa GKUD „ Ravangrad " - Varošanke, koje su otpivale dva bloka pisama: starogradske i božićne pisme.



Marija Bojanin, Aleksandara Kalčan Medurić i Aleksandar Jonjić

Milorad Blažić

SIĆANJE NA KADGODAŠNJE OBIČAJE

STAROST I SARANA

Kogod i godina koja se privodi kraju, tako se i naš život polagano al cigurno približava kraju. Jel mi smo svi samo prolaznici na ovoj zemlji

Ima oni koji umru mali, mladi, pa u sridnji godinama, a ima ko doživi duboku starost. Ko je imo više dice, tom je i starost bila lipša, jel di ima više mladi i dice, tu je i život veseliji. Starija čeljad su uživala u svojim unučadima. Ako su roditelji radili na njivi, dida i majka su pazili na dicu, i radili po kući koliko su mogli. Kadgod su dica starije većma poštivali nek danas. Dobre savite su od nji naučili, koji su njim u životu bili od koristi. Nikom nije ni na pamet palo da oca i mater da u siromaški dom, kad više ne mogu radit, da tamo provedu ostatak života. Di bi bili odbačeni iz svojeg salaša, i udaljeni od svoji najmiliji. Oni parovi koji nisu imali dice, a imali su kaki imetak, nji je kogod od mlađi primijo da ji dodvori i sarani, a njima je ostalo što su imali, salaš, zemlja i drugo. Samo oni koji nisu ništa imali, koji su bili zdravo siroti, a nisu imali dice ni bliže rodbine, oni su kad ostare išli u siromaški – dom, tako se to kadgod zvalo. To je bio zdravo tužan događaj. Ja se sićam, jednog teksta, zdravo sam ga ubardala iako sam ga pročitala u novinama još pedeseti godina.



Sarana početkom dvadesetog vika

U kadgodašnje vrime stari i mladi su se zdravo boje slagali nek danas, a cigurno zato što su uvik živili zajedno u porodici. Danas je sve drugčije, mladi su većinom zaposleni, dicu nose u obdanište, tako da su i oni sami željni svoje dice. Kad dođu s posla umorni neznadu šta će prija uradit, kuvat, prat, spremat, a za dicu svoju imaje zdravo malo vrimena. Kadgod naši salašari nisu bili zaposleni u firmama, al su zato vridno radili i paštrili se skupit štogod od imanja, da ostave svojoj dici da ji imadu od čega izdržavat kad ostare i ne mogu radit. Bili su radni i vridni, al su imali više vrimena za odmor, druženje i kojekaka slavlja i svetce. Stari su se lipo odnosili prama svojim unučadima, uvik su znali da ji s čime obraduju: koji šećer, rogač, koju smokvu, suvo grožđe i drugo čemu su se dica zdravo obradovala. Kad su išli u dućan dobili su i po koji novčić. A uvik su kazali, ako budete dobri dobit ćete i drugi put. A što je najvažnije uvik su imali lipu rič za nji, rado su ji pogladili po kosi i poljubili ji. Dica su to zdravo ubardala, pa su njim to višestruko vratila.

Kad ostare i iznemognu, dica su se uvik našla tu da ji pitaje: kako su i jel njim triba štogod, jesul gladni el žedni. Kad ji pritisne starost i bolest, onda su i komšije dolazili da njim skrate dugačke noći, nuz divan i šalu, i da osite da ji nisu zaboravili. Nije bilo radija ni televizora, a ne mogu stalno spavat danjom i noćom. Oni mlađi su uvik znali kaku novost, što su čuli u varoši el pročitali u novinama, a i stari su volili da kažu kaki doživljaj iz svojeg života.

Naši preci su bili pobožan svit, pa su prid kraj života želili da se ispovide i pričeste a i da prime poslidnju pomast, koje je obavio svećenik, i tako se izmire s Bogom i ljudima, da budu spremni na poslidnje putovanje. Kadgod su stari većinom umirali kod svoje kuće. Ako je kogod i bio u bolnici tražio je da ga pušte kući da još jedared vidi svoje najmilije i tu umre. Smrti se nisu bojali, obično su kazali i šta da njim obuku, i da ne kupuju vince i cviće da ne troše novce, bolje nek kupe štogod dicama.



Grobovi za sićanje i obalaženje

Kad kogod umre dva sata ga nisu pokrećali s mista, jel se virovalo da je duša još dva sata u tilu. Komšije su dolazile da malo pomognu domaćinu. Pekli su se lakumići, a u veče su dolazili rodbina i drugi koji su ji poznavali, bili društvo el komšije u mladosti, kaki kumovi i pretelji. U veče se molila žalosna krunica i pivali psalmi. Posli su ji ponudili rakijom, vinom i lakumićima. To se virovalo da je za pokojnikovu dušu. Sutradan je obično bila sarana. Mrtvaca su nosili caklenim mrtvačkim kolima do groba di će bit saranjen. Prvi za njim su išli oni najmiliji u crnini i suzama u očima, a i svi drugi su išli u koloni, nosili su cvića i svete vode. Tako su svakog ispratili u vičnost. Svećenik je čito oproštajnu molitvu, svi su puštili po koju suzu, sićajuć se dana koje su zajedno proveli u veselju, druženju, u svatovima, pa i u nevoji pomagali jedni drugima, a sad je svemu kraj svi su ositili gubitak drage osobe.

Ana Vojnić - Kortmiš

Poslidnja utiha starog radnika

Od malene moje kolivčice,
nikad nemam žalosan sričice.
Nego samo stiže me nevolja,
mili Bože jel to tvoja volja?
Pa ako je tvoja sveta volja,
ja ne marim onda je i moja.
Radim, znojim se danjom i noćom,
dogod mogu micat rukom nogom.
A gazdi se još ni onda neće,
ta čuva se siromaške sriće.
Suvog kruva i vodice ladne,
po dikoji to radniku dade.
Nemam svetca, pa još ni Božića,
alaj tužna ova moja srića.
Danjom, noćom nemam tužan mira,
jedva čekam da dođe promina.
Kad je došo svetog Đure danak,
a ja pravim sa gazdom rastanak.
Gazda goso neću više služit,
valjda neću na vik tako tužit.
Pa započmem u nadnici radit,
al je teško iz nje se kruvarit.
Radim, služim a starosti idem,
dok jedared do štake ne stignem.
A kad više nisam mogo radit,
to mi valja i mom gazdi javit.
Gazda goso ja ne mogu radit,
a on veli:" Ja te neću ranit."
Dakle gazda, više ti ne tribam,
jel već dosta godina ja imam.
A raditi ja ne mogu tužan,
mom životu kraj će biti ružan.
A gazda mu na to sad odvrati,
u bolnicu možeš jadan stati.
Požuri se dok je lipo vrime,
ja ću gledat da te tamo prime.
Tužan starac polagano ode,
pa je stigo do te tužne zgode.
Kad se javi starac u bolnicu,
pridadu mu jednu slamaricu.
Jevo starče, pa sad lezi ode,
to je tvoje noću i po danu.
A starac je govoreći primi,
bar se neću smrznit na zimi.

S NESTANAKOM ŠOROVA NESTALI I SALAŠI (II)

SIĆANJE NA ŽEDNIČKE SALAŠE

Počeću pisanje o šorovima i salašima od Žednika, jel su moji koreni od nikoliko stotina godina baš s jednog Žedničkog salaša, koji je još u životu, a nadam se da će jedan od naslidnika ostat na tom salašu, barem za sad

Prvi šor o kojem ću pisati je šor koji iđe od Starog Žednika prema „Liki – Novi Žednik" iza Žedničkog groblja, a počinjo je iza nikadašnjeg mlina di su tri Tikvicka salaša, a tu je nuz sam put kako se kadgod zvao „Svitski put" sadašnji E-5 put bio i salaš bać Lojzije Šarčevića. Oko tog salaša je bilo dosta zemlje, al salaša više nema, jel su ga posli konfiskacije polagano porušili, tako da se već ni trag od salaša ne vidi. Takođe nuz sam put je bio i Pijukov majur, kasnije Magaraševićov majur sa tristo lanaca zemlje i špiritanom, ko fabrikom di se pravio špiritus od ripe.

Iza pomenuti Tikvicki salaša bio je Dulićov salaš zvani „Zvizdini", pa Grosov salaš, pa Šarčevićov salaš, koji je nosio broj 4 di sam rođen i zato je to prvi Žednički šor, sad su drugi brojovi ti salaša, pa je još jedan Šarčevićov salaš, koji je nasliđom – udajom posto Pletkosićov salaš.



Kujundžićeva kapelica



Žednički salaš

Nadalje su dva Vojnić Purčarova salaša koji su imali nadimak „Bumbarovi", zatim Vojnić Tunićov salaš, pa salaš Vujkovićov zvani „Prcovljevi" a domaćin je bać Pere, bio je „cirkulan" raznosač službene pošte od varoši i suda. Al on nije bio poštaš i tu je razlika da se zvao cirkula jel je pokrivo jedan cirkulum el krug, di je raznosio poštu, a sad to rade poštaši sve zajedno. Dalje je Kujundžićev salaš i na njevoj zemlji opet nuz sam put izmed dva sela je podignuta mala kapelica. Slidio je salaš Vidaković Hadnađov salaš pod samim selom „Lika" Novi Žednik, jel se za vrime Kraljevine Jugoslavije to selo zvalo „Lika" zbog kolonista dobrovoljaca u Prvom svitskom ratu. No, cilo selo nije bilo dobrovoljačko, već samo s one strane Beogradske pruge. U ovom šoru je bio još jedan salaš nuz sam atar Elekov, al u blizini sela odnosno raskršća „tri ante" isprid samog sela. Tu je i nastavak atarskog puta zvanog „Bećar atar", koji iđe na ćošarov salaš nuz sam E-5 put, pa priko nikadašnje Pačirske pruge, Pačirskog i Sivačkog puta do sela Mala Bosna, do Mirgeša pa na državnu granicu izmed Jugoslavije i Mađarske. Zvao se „Bećar atar" jel su tim atarom kadgod išli bećari bižali od vlasti i krali nuz put po salašima do čeg su došli a naročito konje. Značajno je za ovaj šor spomenit da je tu bilo samo dva madžarska salaša Grosov i Elekov, a da su med najstarijima bili Šarčevi, Dulićov i Stipićov salaš. U ovom šoru je formirano 1913. godine Žedničko groblje, a zemlju je crkva odkupila od Šarčove zemlje. Srića je da u ovom šoru ima vrlo malo srušeni salaša, i to kako sam pominio, Šarčevićov salaš čiji gazda je kao imućan čovik još za vrime Kraljevine Jugoslavije imo automobile, koji su Madžari konfiskovali, a imo je vršaću garnituru. Posli je u ovom šoru prema Novom Žedniku izgrađeno još nikoliko kuća virovatno zato je šor osto, jel je uz bolji put bio i sad u ovom šoru svaki salaš ima sturju, pa čak i telefon. Takođe je izgrađeno posli Drugog svitskog rata nikoliko kuća od samog sela prema groblju.

„Bećar atar" je ovaj šor ko žednički dilijo od Verušićkog šora bolje kazano dolnje Verušićkog šora, koji je s live strane „Bećar atara" gledano iz varoši.

Marko Šarčević

SUŠENA POGAČA – VIŠE FELI

SUŠENA POGAČA S MAKOM

po kile brašna
15 deka masti
malo vode
malo ulja
po kile mlivenog maka
frtalj kile šećera

Brašno pomišat s mašćom koja je dobro, pinasto, umućena i dodat malo vode. Sad zakuvat tisto i dobro ga razradit sve dok se ruke ne očiste na njeg. Posli tog izvadit tisto na siniju i dobro zakuvat. Što se duže zakuvava bolje će se tisto otezat.

Podilit tisto na tri jupike koje se zaokruže i ostavit da se odmori. Posli se jupike malo oklagijom razviju i poštrapaje s uljom i ostave da malo odstoje jedno frtalj sata.

Sad se jupike razvlače rukom, polagano, redom sa svi strana. Razvlači se na velikom astalu na bilom čaršapu. Kad se tisto dosta otegne krajevi se lagano otkinu. Posli se od krajeva sve tri jupike napravi još jedna s kojom se tisto uradi ko s prve tri. Tako razvučeno tisto se ostavi da se suši. Ne triba ga zdravo osušit da se ne bi lomilo.

Danas se mogu kupit i gotove kore u dućanima al nisu tako dobre ko otezane.

Prosušeno tisto se isiče na veličinu kolika je tepcija u kojoj će se peć. Sastave se po dvi kore odjedared koje se pospu s ošećerenim makom. Kod kupovni kora, prija posipanja s makom, triba ji malo poštrapat s uljom jel se one prave brez masti i bilo bi zdravo soparno, a i kore bi se lomile. Onda se kore uviju i metnu u tepciju. I tako sve redom, odozgor se namaže s mašćom el s uljom i metne da se peče u peć. Peć ne bi tribala bit zdravo vruća jel pogača triba da se više suši neg peče i na kraju bi tribala ostat bila. Kad se ispeče i oladi isiče se na komade i pospe se s pra šećerom i vanilijom. Ove sušene pogače se ne moraje sve oma pojist jel mogu dosta dugo stat na ladnom. Mož se slobodno napravit veća mira.

SUŠENA POGAČA S ORASIMA

po kile brašna
15 deka masti
malo vode
malo ulja
po kile samliveni ora
frtalj kile šećera

Ova pogača se pravi isto ko s makom samo se umisto maka metnu orasi.

SUŠENA POGAČA S MORSKIM GROŽĐOM

po kile brašna
15 deka masti
malo vode
malo ulja
po kile morskog grožđa
10 deka šećera

Tisto se pravi isto kao i ovo prija. I nadivanje kora je isto ko s makom el orasim.

SUŠENA POGAČA S JABUKAMA

po kile brašna
15 deka masti
malo vode
malo ulja
1 kila jabuka
20 deka šećera

Kod ove pogače tisto se pravi isto ko i za druge el se kupi u dućanu. S jabuka ogulit koru pa ji istrenicat, iscidit da jabuke pušte sok i malo ošećerat. Kad se jabuke iscide i ošećeraje pospu se malo s cimetom. Zavijanje tista i pečenje je isto ko i kod druge sušene pogače.

ČEREZ ČEGA SLAVIMO BOŽIĆ

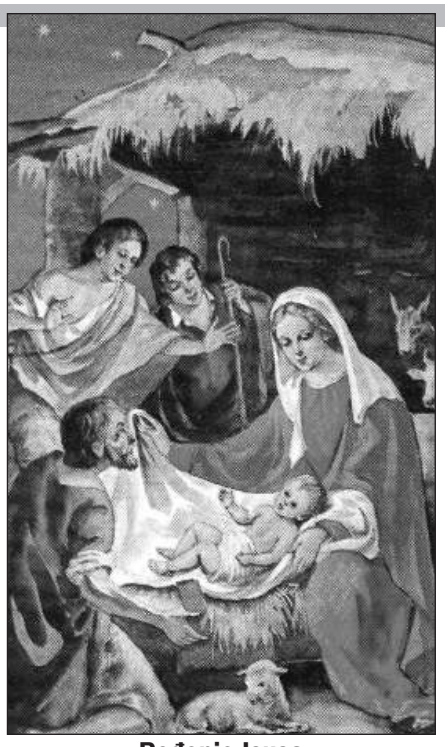
U Rimskom carstvu izašla je naredba od cara Agusta da se izvrši popis stanovništva, radi raspisivanja poreza. Tako ga je u Palestinu uveo Kirenije koji je upravljao Sirijom. Svi su morali ić upisat se svaki u svoj grad. I Sveti Josip isto tako pođe iz Galileje iz grada Nazareta u Judeju u grad koji se zvao Betlehem.

Moro je ić tamo, jel je on bio od roda Davidova, da se upiše u svoj grad. Išo je sa svojom ženom Marijom, koja je bila trudna od Duva Svetoga. Trevilo se, kad su stigli tamo, da je došo dan kad se morala porodit. Nije bilo mista u hotelu ni u svratištima, a i po kućama digod su pokvrcali na vrata, svaki i je odbijo. Niko nije tio primit nepoznatu ženu trudnu, pa da se u njevoj kući porodi. Onda su naišli iza grada na jednu štalicu, di su se pastiri sklanjali od nevrimena.

Došlo je veče i više nisu mogli čekat, ni ić dalje, ušli su u štalicu, i Marija se tu porodila. Rodila je Isusa Krista spasitelja svita, povila ga je u pelene, pa metnila na slamu u jasle. Čerez tog je običaj, da se nosi slama u sobu, i da se na Badnje veče spava na slami. Pastiri koji su noćom bili kod svoji ovaca, vidili su veliku svitlost, pa su se zdravo poplašili. Anđo je došo i kazo njim: „Ne bojte se, nosim vam radosnu vist. Danas se rodijo spasitelj krist Gospodin!" Vidili su anđele i nebeske vojske kako pivaje: **Slava Bogu na visini, a mir ljudima na zemlji dobre volje.** Onda su pastiri uzeli poklone i krenili u štalicu, i našli su kako njim je anđo kazo, Mariju, Josipa i dite u jaslama.

Oni su njim dali poklone i slavili Boga. Taj se događaj pročuvo po čitavom svitu.

A.V. K.



Rođenje Isusa

PRESLIŠAVANJE JEDNA OD METODA AKTIVNOG UČENJA

NAJBOLJA PRIPREMA ZA ODGOVARANJE

Samo slušanje i čitanje određenog gradiva nije dovoljno da bi se nešto zapamtilo i naučilo. Potrebno je i proveriti da li se nešto naučilo. A to se postiže preslišavanjem

Preslišavanje je poslednja i najvažnija fza učenja. Ona je zapravo merilo naučenog. Međutim, mnogi učenici zanemaruju ovu fazu učenja pa je ne koriste, a ako je i koriste, ne koriste je pravilno. Na pitanje kako se preslišavaju, neki učenici izjavljuju **„prepričavam dok ne naučim kako je u knjizi",** ili čak ovako, **„pričam dok ne naučim napamet".**

Preslišavanje međutim nije i ne sme da bude mehaničko ponavljanje gradiva a još manje obična reprodukcija pročitanog. Vezivanjem za tekst, stranicu ili red učenik sputava svoj lični izraz i sopstveno produkovanje što savremena škola ne sme prihvatiti niti negovati. Preslišavanju se mora prići sa stavom i namerom stvaranja, reorganizovanja i lične produkcije. Tek takav pristup čini preslišavanje aktivnom metodom učenja i tek na taj način se stiče stvarno i trajno znanje.

Preslišavanje se može odvijati na više načina. Ono može biti glasno, govorom pred samim sobom ili pred nekom drugom osobom, a može biti i nemo, odnosno preslišavanje u sebi. Ovo drugo, nemo preslišavanje ima najmanju vrednost. Mnogo vrednije je preslišavanje naglas jer učenik pri tome čuje svaku svoju reč i slušanjem samog sebe on vrši još jedno ponavljanje a istovremeno može da kontroliše i vežba svoje izražavanje. Još je bolje ako se preslišava pred nekom drugom osobom a naročito pred nekim do čijeg mišljenja mu je stalo – tada će se više i bolje zalagati i postići mnogo bolji rezultat jer svako izlaganje nečijoj proceni jača našu potrebu samopotvrđivanja i želju da ostavimo što bolji utisak.



Najlakše je kada te drug preslišava

Preslišavanje se može odvijati na više načina. Ono može biti glasno, govorom pred samim sobom ili pred nekom drugom osobom, a može biti i nemo, odnosno preslišavanje u sebi. Ovo drugo, nemo preslišavanje ima najmanju vrednost. Mnogo vrednije je preslišavanje naglas jer učenik pri tome čuje svaku svoju reč i slušanjem samog sebe on vrši još jedno ponavljanje a istovremeno može da kontroliše i vežba svoje izražavanje. Još je bolje ako se preslišava pred nekom drugom osobom a naročito pred nekim do čijeg mišljenja mu je stalo – tada će se više i bolje zalagati i postići mnogo bolji rezultat jer svako izlaganje nečijoj proceni jača našu potrebu samopotvrđivanja i želju da ostavimo što bolji utisak.

Preslišavanje nije samo merilo naučenog, ono je i vežba pamćenja. Zato učenik mora više i češće da se preslišava, čak i ona gradiva koja je ranije učio kako bi održavao „kondiciju" sećanja.

Glasno preslišavanje ima i tu prednost što učenik prilikom preslišavanja može otkriti da na nekim mestima zastane ili se zbuni, što će ga naterati da proveri u tekstu zašto je zastao i gde je pogrešio. Tako preslišavanje poprima i ulogu korektora i pomagača u pravilnom učenju.

Da bi se znanje što bolje sredilo i sistematizovalo korisno je da učenik prilikom preslišavanja pravi izvode i šeme, odnosno beleži ono što je bitno. Time se postiže veća jasnost i preglednost onoga što se uči. Šeme i skice predstavljaju veoma dragocen metod sređivanja naučenog materijala, one vrše izvesno sređivanje, sistematizaciju gradiva, razgraničavaju pojmove, razdvajaju bitno od nebitnog što učeniku umnogome olakšava korišćenje stečenog znanja i čini ga sigurnijim. Pored toga, pravljenjem izvoda i šema učenik se dodatno angažuje što metodu preslišavanja čini još aktivnijom. Istovremeno, tako se učenik vežba i uči preciznosti i tačnosti ne samo u izražavanju nego i u sopstvenom mišljenju što je u osnovi i krajnji cilj učenja.

I najzad, glasno preslišavanje je svojevrsna psihološka priprema i vežba za ono što učenika čeka u školi - odgovaranje na času. Zato nije loše da učenik prilikom preslišavanja zamišlja situaciju u školi kako odgovara pred nastavnikom i celim razredom što će mu pomoći da savlada tremu koju u manjoj ili većoj meri ima skoro svaki učenik.

Desa Kujundžić,
diplomirani psiholog

U sledećem broju: „Globalna i partitivna metoda učenja"

JEDAN OD NAJBOLJI „SOKOLA", GIMNASTIČAR

LEGENDA ANTUN KATANČIĆ

Od osnivanja prvog Sokolskog društva prošlo je otprilike 125 godina. Oni su u međuvrimenu bili zabranjeni i to posli okupacije ondašnje Jugoslavije 1941. godine, da bi rad Saveza sokolova (Jugoslavije) Srbije bio obnovljen 1992. godine. Ima oni mlađi koji će pitat a ko su bili Sokolovi? Oni su bili preteča svi udruženja koja su se bavila sportom i telesnim vižbanjom. Oni su se zalagali za što kvalitetniji sport i dovođenje škulovani nastavnika npr. gimnastike Nemac Aksanijus Sedlmajer... što je za „poslidicu" imalo to da je od tada Srbija u sportu, ko malo koja država u Evropi, mogla da se pofali odličnim rezultatima u kontinuitetu.

Jedan od „tih" Sokolova bio je upravo i naš, sad pokojni, Antun Katančić, član gimnastičkog društva „Partizan" i istaknuti gimnastičar stare Jugoslavije. Svojim talentom, upornošću učinio je tušta za našu gimnastiku. Čika Antun, rođen je davne 1919. godine u Subotici i posli dugo godina provedeni u sportu sa navršeni 85. godina (2004.) napuštio je gimnastiku i ovaj svit.

Kako je sve počelo? Još ko mali, posli završenog 1. razreda, osnovnog škulovanja nastavlja u Filipovu i Karavukovu u koloniziranim nemačkim porodicama na nemačkom jeziku (dok se njeva dica škuluju na srpskom kod njegovi roditelja) i ostavlja majku, oca i dvi sestre. Nemački mentalitet nametnio mu je da nauči bit vridan, radan i disciplinovan. Po povratku u kuću svoji roditelja, čerez rđavi materijalni prilika, odlazi na izučavanje zanata.

Još od mali noga Antun je obožavo sport - fudbal i gimnastiku: bio je oduševljen izgledom vižbača i lipo razvijenim tilima koja su odražavala snagu, okretnost i rabrost. Njegova velika volja i upornost urodili su plodom. Imo je toliko snage da posle škule i prakse koja je trajala i po 10 sati dnevno, u večernjim satima od 20 do 22 sata posveti viž-bama i treningu.

Svojim talentom i upornim radom postizo je u gimnastiki dobre rezultate, pa je vrlo rano unapriđen za vodnika odiljenja Sokola. Ko najbolji učestvovo je ko naraštajac na brojnim takmičenjima. Međutim, onda to nije odobravala klasna uprava Društva. Nije se složila da za najboljeg naraštajca bude proglašen radnik kojem bi pripala čast da u bilim rukavicama prilikom svečane povorke pronese pobednički pehar. I posle tog on je nastavio sa dokazivanjom, da bi kasnije završio za nastavnika opšteg tilesnog vežbanja. U nastavku svoje sportske karijere nastupo je na Sokolskom sletu u Subotici 1936. zatim pripremama za Sveslovenski slet u Pragu 1938. godine, na kojem nije učestvovo jel nije imao



Posvećivanje sokolske zastave 2001. godine

200 dinara. Prvo veliko takmičenje na velikom sletu doživljava na sletu sokola u Sofiji 1939. godine. Poslidnje gimnastičko takmičenje je imo na Međužupskom takmičenju sokola 16. marta 1941. godine u Beogradu.

Sridinom 1940. godine radio je ko nastavnik tilesnog vaspitanja u osnovnoj škuli, međutim, ubrzo odlazi u vojsku di ga pri izvođenju vižbi zapaža starešina i određiva ga da sa ostalim vojnicima vižba isprid stroja. To mu je omogućilo da odlazi u lokalnu sokolanu da trenira i da bude jedan od oni koji su u vojničkoj uniformi išli na takmičenja.

Posli završetka II svitskog rata uključiva se u sportsko društvo „Jovan Mikić Spartak" ko gimnastičar. Pored tog radio je u Telegrafskoj radioni-železnica, di je takođe postavljen da dva put nediljno sa nji 40-tak radi na gimnastiki.

Pošto je uvik bio jedan od najbolji 1947. godine na izbornom takmičenju za državnu reprezentaciju u cilju priprema za Olimpijske igre u Londonu 1948. godine, plasiro se med prvi osam tamičara, i posto član državne reprezentacije. Srića ga je i ovog puta malo mimoišla, jel je na Olimpijadu ipak poslata grupa slovenački gimnastičara.

U međuvrimenu, učestvuje na prijateljskim takmičenjima u Sofiji, Budimpešti, u Zemunu na tromeču Jugoslavije, Rumunije i Bugarske. Učestvovo je na raznim seminarima i takmičenjima na državnom institutu DIF-a u Beogradu. Ponovo zafaljujuć samom sebi i odličo pokazanim vižbama direktor Instituta Polič angažovo ga je da radi na Katedri za gimnastiku. Iako je na DIF-u svega dva puta nideljno boravio pridavajuć i vodeć praktične vižbe, uspio je da iz njegove generacije gimnastičara izrodi i kandidate za reprezentaciju.

Do 1952. godine radi u Železničkoj industrijskoj škuli, koja tada biva ukinuta. Svoj rad nastavlja u subotičkoj osnovnoj škuli sa učenicima viši razredima (sa oko 300 učenika). Bila mu je dodiljena prostorija u podrumu di je radio skoro petnajst godina. I pored nezdravi uslova njegovi časovi su i te kako bili posićeni. Svoj rad je nastavio u Subotici u Defektološkoj škuli i od 1967. godine i zafaljujuć njegovom požrtvovanom i uspišnom radu, njegovi učenici na više takmičenja specijalni škula Vojvodine postižu vidne rezultate.

S obzirom na to da je bio jedan od osam najbolji gimanstičara u Jugoslaviji čika Antun je bio član reprezentacije koja je učestvovala i na Svitskom gimnastičkom šampionatu 1950. godine. Čak i ko penzioner nije mogo da se „skrasi" vižbanjem i gimnastikom se bavio praktično do samog kraja života. U dvorištu je imao nikoliko sprava, koje je redovno koristio, a pored toga je odlazio na vižbe u gimnazijsku vižbaonicu. Isto, tako u ladnijim misecima godine odlazio je na klizanje.

Lip je osićaj kad se ispune želje el snovi. Čika Antunu je to pošlo za rukom tek 2000. godine kad je na Svesokolskom sletu u Pragu (sa sokolima Srbije) i uključiva se u takmičenje sokolski veterana. U poznim godinama svog života ostvariva svoj san. Naime, bio je najbolji med najboljima i u petoboju (vratilo, razboj, karike, konj sa hvataljkama i parterna gimnastika) osvaja PRVO MISTO na Sletu u Pragu i ZLATNU MEDALJU.

L. T. S.

U KORAK S MODERNIM VRIMENOM

DIGITALNI RAM I OSTALE NOVOTARIJE

Tehničke novotarije svakim danom napriduju. Sat koji svira, na kojem se mogu gledat filmovi? Nije to samo u fantastičnim filmovima, već jevo i kod nas. Pročitajte, možda bi vam baš jedan taki pasiro

TOSHIBA V401

Multifunkcijski portabl uređaji postaju sve popularniji u današnje vrime. Med njima je i novi model koji je na tržište ove godine izbacila japanska kompanija Toshiba. Radi se zapravo o dva modela: V401 sa 40 GB interne memorije i V801 sa 80 GB interne memorije. Ekran je izuzetnog kvaliteta za današnje standarde LDC tehnologije, pričnika je četri inča a spektar boja je 24-bitni. Radna rezolucija je 480 x 272 piksela. Ekran isto tako ima i ugrađeni svitlosni senzor koji pomaže da se podesi stepen osvitljenja na otvorenom el pri jačem internom osvitljenju. Uređaj podržava WM DRM 10 i WMA 9 formate medijskog prikaza, što je za većinu korisnika prihvatljivog kvaliteta. Zanimljiva je i opcija uz pomoć koje ne samo da možete pratit TV program, već ga možete i snimat! Uređaj je prilično tanak i atraktivnog je di-



zajna, takođe mož puštat audio snimke 28 sati, video snimke 10 sati a gledanje TV programa mož trajat najduže 8 sati.

PHILIPS DIGITALNI RAM ZA SLIKE

Ako imate više slika koje bi volili imat pored sebe, na radnom mistu el u kući, a prostor vam ne dozvoljava da metnete baš svaku sliku u ram, onda je rišenje za vas digitalni ram za slike. Za kvalitet slike stara se kvalitetan LCD ekran pričnika od 6,5 inča, koji ima fiksnu rezoluciju od 702 x 480 piksela. Postoji i mehanizam koji, u skladu sa količinom svitla u okruženju, posvitljiva el zatamljiva prikaz. Uz ovu novotariju iđu i četri tematska okvira, kako bi se bolje uklopili u vaš ambijent. Pričnik ovog uređaja je malo veći od standardne slike, tako da će i unešene slike bit malo rastegnute. Što ne pridstav-



lja problem, ako gledate na nji sa razumne udaljenosti. Isto tako, ugao pod kojim se štogod vidi na ekranu je 170 stepeni, pa i na to triba mislit kad se pozicionira digitalni ram za slike.

Kvalitet slike mož bit maksimalno 12 megapiksela, što je daleko od prosika, pa će u tom aspektu ovaj uređaj zadovoljit i one koji su navikli na fotografije vrhunskog kvaliteta. Slike moraje bit u JPEG formatu, jel s drugim formatima nije kompatibilan, a postoji i mogućnost da se izaberu dva načina prikaza slike, a to su: reljefni i portret. Postoji više načina na koji digitalni ram prikaziva slike. Prvi je klasičan, prikaziva samo sliku koja je zadata, drugi je kad prikaz sadrži više smanjeni slika, jedna do druge. Treći je način da ram promini sliku po slučajnom izboru i vrimenskom intervalu koji mu se ručno odredi u podešavanjima. Što se napajanja energijom tiče, digitalni ram mož radit na AC adapter, ko i na alkalne baterije, koje će ga držat u operativnom stanju 8 sati. Postoji LED lampica koja će vam dat do znanja kad triba dopunit baterije. Zgodno je namistit ram da se isključi kad niste na poslu i sl, i tako uštedi energiju i vrime provedeno u punjenju. Digitalni ram možete povezat i direktno sa kompjuterom priko USB priljučka.

MP4 SAT

Ovaj mp4 sat je spoj više tehnologija, pa tako u ručnom satu imate mogućnost da slušate muziku i gledate video zapise veličine do 4GB, koliko iznosi unutrašnja memorija. Nuz telefon se isporučuju i bubice, pa



je slušanje još komotnije kad ste u prostoriji di vama druga muzika nije prigodna. Sat poseduje 1,5 inčni ekran, kvalitet slika je True Color (vrlo dobar) a prikaz je fiksne rezolucije 128 x 128 piksela i ne mož se minjat. Od podržani formata, tu su manje više standardni: mp3, WMA i mp4. Baterija maksimalno traja 8 sati, ako se sluša muzika, dok je gledanjem filma njezin životni vik malo kraći.

T. K. M.

Piše: dr Andrija Peić Tukuljac

GAJENJE ULJANE TIKVE



Tikva u vegetaciji

Kako je većina ratarski kultura na granici rentabiliteta pri proizvodnji, a ove godine kod većine je ostvaren gubitak, potribno je iznalazit alternativne kulture koje obezbiđivaje rentabilnu proizvodnju a imaje siguran plasman. Jedna od ti kultura je uljana tikva.

Najvažniji sastojci uljane tikve su ulje, bilančevine i vitamini, prija svega vitamin E. Gaji se radi simena koje sadrži do 50% kvalitetnog ulja, koje se proizvodi ciđenjom brez primene hemikalija. Ulje je likovito jel ublažava tegobe kod oboljenja prostate. Vrlo je korisno i meso ploda jel sadrži minerale, vitamine, šećer i betakarotin vrlo bitni u izrani prživara.

Strano oplodna je biljka, te oprašivanje vrše insekti prija svega čele. Toploljubiva je biljka i optimalna temperatura za razvoj je 25°C. Cvatanje je najintenzivnije na temperaturi izmed 22° i 25° C, a najintenzivnije zamećanje plodova je na temperaturi oko 25°C. Ima velike zahtive prema vodi, al mož trpit i sušu, jel ima dobro razvijen korenov sistem i mož koristit vodu iz dublji slojova zemljišta.

Plodored

Uljana tikva ne postavlja posebne zahtive prema pridusivu a dobar je pridusiv za većinu gajeni biljaka, al triba izbigavat pridusive ko što su paradička, paprika, krumpir, krastavac, dinje i lubenice jel imaje zajedničke bolesti. Ositljiva je na ostatke hemikalija u zemljištu posebno na Atrazin i Pivot.

Đubrenje

Uljana tikva zahtiva velike količine pristupačni raniva u zemljištu. Dobro reaguje na đubrenje stajnjakom, te je potribno pri osnovnoj obradi uneti 30 do 40 tona stajnjaka po ha. Pored stajnjaka za planirani prinos 500 do 600 kg suvog simena po ha potribno je unet 350 do 450 kg kompleksnog đubriva NPK 8:16:24 sa naglašenim sadržajom kalijuma i fosfora, jel uljana tikva je veliki potrošač kalijuma i fosfora, koji igraje bitnu ulogu u fazi oplodnje tikve. Oko 60% fosfora i kalijuma unosi se pri osnovnoj obradi, a priostali dio u pridsitvenoj pripremi. U cilju bolje oplodnje i povećanja prinosa za vrime masovnog cvatanja potribno je tretirat tikvu s folijarnim đubrivima koja sadrže i mikroelemente obogaćene borom, u količini 2 do 3 kg po ha. Obično se koristi Ferticare I ili Ferticare III.

Priprema zemljišta

Kako je korenov sistem uljane tikve jako razvijen potribno je formirat rastresit sloj zemljišta na dubini 30 do 36 cm. To se obavlja jesenjim zimskim oranjom. U proliće čim uslovi dozvole triba sitvospremačom pripremit zemljište i spričit isparavnje vlage.

Sitva

Optimalni rokovi sitve uljane tikve su od kraja aprila do sridine maja kad temperatura zemljišta na dubini sitve prilazi 10° C. Za sitvu triba koristit kvalitetno sime sa visokom klijavosti, energijom klijanja, zaštićeno od bolesti i štetočina. Sitva se obavlja u redove na udaljenosti reda od reda 210 cm puta 23 cm, zrno od zrna u redu, el 140 cm izmed redova i 35 cm u redu. Ovako izvedena sitva triba da obezbe-



Tikve skupljene u redove

di oko 19000 biljaka po ha, za šta je potribno 5 do 6 kg simena po ha. Sitva se obavlja pneumatskim sijačicama.

Niga i zaštita usiva

Međurednu obradu usiva triba obavit čim se ugledaje redovi, pa sve do zatvaranja međurednog prostora radi održavanja zemljišta u rastresitom stanju, razbijanje pokorice, čuvanje zemljišne vlage i suzbijanje korova. Okopavanje triba obavit kad se korovi nalaze u fazi tri do četri lista, tom prilikom triba uklonit obolile biljke, koje obavezno triba iznet i uništit na kraju njive.

Za suzbijanje korova koristi se Devrinol-45M u dozi 3 do 4 litre po ha el Devrinog 2 litre po ha plus Gamit 0,5 litara po ha pet dana prija sitve nuz inkorporaciju prilikom pridsitvene pripreme. Mož se koristit i kombinacija Afalon 1 litar po ha plus Dual Gold 1 litar po ha posli sitve a prija nicanja. Divlji sirak i uskolisni korovi efikasno se uništavaje sa preparatima ko što su Fusilad Forte u dozi od 1 do 1,25 litara po ha, Focus Ultra u dozi 1 litra po ha ili Select-Super.

Za vrime klijanja i nicanja veliku opasnost za sime pridstavljaje žičari, grčice i larve gundelja. U slučaju potribe suzbijanje se vrši sa Pyrinex 48-EC šest do osam litara po ha, el Hlorpirifos 48-EC 1,5 litara po ha uz inkorporaciju. Praktičnija mira preventivne zaštite od navedeni štetočina je upotriba Prestige 290-FS tretiranjom simena neposredno prija sitve u dozi od 0,3 do 0,5 litara na 100 kg simena.

Nadzemne štetočine, lisne vaši, sovice i druge, suzbijaje se Mospilanom 0,15 kg po ha, Fastacom 0,2 litre po ha, Talstarom 0,3 litre po ha i dr.

Pepelnica je najozboljnija bolest uljane tikve. Javlja se na listovima i lisnim drškama, smanjiva asimilacionu površinu i uništava cilu biljku. Suša pogoduje razvoju ovog parazita, suzbija se Rubiganom 0,3 litre po ha, Tiltom 0,3 litra po ha, Impactom 0,5 litara po ha i dr.

Plamenjača je takođe opasna bolest uljane tikve u kišovitim godinama sa toplim litom. Suzbija je Acrobat 2 do 2,5 kg po ha, Aliate 2,5 do 3 kg po ha, Curzate 2,5 do 3 kg po ha i dr.

Siva plisan se pojavljiva na stablu, cvitu i plodu tikve. Na stabljiki se javljaje vodnjikave fleke otkaleg se zaraza prinosi na cvitove i mlade plodove koji otpadaje. Na starijim plodovima siva plisan javlja se u vidu fleka ispod koji je meso mekano i trulo. Za suzbijanje se koristi Ronilan ili Konker 1,5 do 2 litre po ha.

Da bi se uspišno obavila zaštita usiva krajom maja i početkom juna triba obratit pažnju na pojavu lisni vaši, koje znaju pravit probleme tokom cile vegetacije. Prija cvatanja triba upotribit sistemične insekticide Chaes 400 gr po ha.

Ovaj insekticid se miša sa Batricidom u tank-miksu nuz dodatak folijarni đubriva sa naglašenim fosforom. U julu triba obratit pažnju na pepelnicu, plamenjaču i sivu trulež.

Pomoć u oplodnji

Uljana tikva ima posebno smištene ženske, a posebno muške cvitove. Muški cvitovi su na dugačkim drškama a ženski sa plodnikom i tučkom unutar cvita. Oplodnja zavisi od prisustva insekata. Postavljanje dva društva pčela na površinu od 10 ha u fazi cvitanja uljane tikve daje dobre rezultate u oplodnji.

Žetva

Žetva se obavlja kad plodovi uljane tikve prilaze od svitlo žute boje u narandžastu sa tamnijim prugama. Stablo, listovi i drške ploda su osušeni. Ako je sime puno i tvrdo znači da žetvu možemo počet. Prosečan prinos plodova je izmed 60 i 80 tona po ha. Žetva se obavlja mašinski. Plodovi se sakupljaje u redove na rastojanju 3 do 4 m red od reda. Zatim se vrši odvajanje simena - kombajniranje. Sime se posli šest do osam sati odnosi na pranje, cidi se i iđe na sušenje. U slučaju da se sime koristi za sitvu maksimalna temperatura u sušari ne smi prić 35°C.

Procina rentabilnosti

Višegodišnje iskustvo pokaziva da se mož proizvest 700 do 1000 kg sirovog simena, a u izuzetno povoljnim uslovima i do 1200 kg po ha, sa randmanom od 45 do 50% suvog simena. Analize pokazivaje da se nuz približno ista ulaganja u proizvodnju ostvariva veća dobit neg kod ostali ratarski kultura. Poseban značaj ima i premija koju dodeljiva država.

Uljana tikva se mož organizovat po metodama organske proizvodnje koja ima siguran plasman na inostranom tržištu.

Meso tikve mož se silirat sa suvom kuružnjom u odnosu jedan dio tikve i pet dilova kuružnje i pridstavlja dobru ranu za prižive.

ŠTA KAŽU ČITAOCI „BUNJEVAČKI NOVINA"

ČITA NOVINE OD PRVOG BROJA



Teza Drnić

U redakciji se stalno paštrimo da novine budnu sve bolje, da imamo što više čitalaca i pritplatnika. Teza Drnić je naša virna čitateljka. Jedino kaže nema „Bunjevačke novine" broj 2. Nažalost ne možemo joj pomoć jel nemamo jel nemamo ni mi više tog broja. Moja sagovornica živi na periferiji varoši u takozvanom „majmunskom selu", a kaže Teza bilo je to kadgod i Đukino selo. Morala sam pitat otkud „majmunsko selo". Sagovornica mi kaže da je kadgod davno jedna siromašna familija ziđala kuću. Kad je tribalo da metnu gazde na građu poklone za tesare, npr. peškire, košulje, oni nisu imali, a snalažljivi majstori su pomećali sigračke u obliku majmuna, i tako kaže Teza mi živimo u selu koje ima smišno ime.

Novine do sad nabavljala sam svakako, al od Nove godine priplatiću se, kaže Teza i dalje nastavlja: **Prvo pročitam obične pripovitke o Bunjevcima, pogledam slike prilipi nošnji. Malko sam tužna kad pročitam da nestaju salaši. Moje ditinjstvo vezano je za salaš. Dopada mi se i „Tandrčak", mada je za dicu, al uvik ima štogod interesantno i za odrasle. Posebno mi se dopada što će dica u škulama čitat „Tandrčak" i tako učit bunjevački jezik. Jedino politiku priskočim,** iskrena je sagovornica. **Sve novine čuvam u kompletu i kad mi je dosadno ponovo prolistam iste novine s uživanjem.** Inače Teza pravi taranu, rizance za čorbu, rado zakrpi el popravi štogod staro kad joj donesu. Tako živi naša Bunjevka, penzionerka, čitateljka „Bunjevački novina". Srićan joj Božić i puno zdravlja u Novoj godini u ime redakcije upućuivamo Tezi Drnić i njezinoj familiji.

M. H.

ŠAHOVSKI MOZAIK

Pripremio: ***velemajstor Nikola Sedlak***

USPIŠAN NASTUP ŠAHISTA U RIJECI

U Rijeki je, povodom kandidature grada za Mediteranske igre 2013. godine, održan prvi open turnir. Učestvovalo je 112 šahista med kojima i četri naša velemajstora Miladinović Igor, Sedlak Nikola, Kovačević Aleksandar i Dražić Siniša. Učestvovalo je ukupno 15 velemajstora, što je solidan broj s obzirom da turnir nema tradiciju.

Turnir je počo 25. novembra, a završio se 2. decembra 2007 godine. Igralo se devet kola po švajcarskom sistemu, u lipim prostorijama šahovskog doma grada Rijeke. Prvih šest partija direktno se prinosilo uživo na internetu, što u Hrvatskoj već postaje praksa.

Naši igrači Kovačević, Miladinović i Sedlak, od početka su opravdali ulogu jedni od favorite i čvrsto su držali vrv tabele. Međutim, pri kraju su popuštili tako što je Kovačević sa serijom remija dozvolio da ga na kraju stignu velemajstor Jovanović Zoran (Hrvatska), ove godine član šah kluba „Spartak" iz Subotice, koji je pobidom nad Miladinovićem u poslidnjem kolu, zbog bolji dodatni kriterijuma osvoji prvo misto. Miladinović je zbog pretpljenog poraza pao na dvanajsto misto.

Treće misto je osvojio Bugarski velemajstor Chatabalsev sa istim brojem poena ko i prva dvojica. Četvrti je bio Sedlak sa polak poena manje od prvog, zbog jedine slabije odigrane partije u pritposlednjem kolu protiv Chatelbaseva, koju je jedino izgubio.

Velemajstor Dražić se u poslidnjim kolima približio vrvu i osvojio 11mesto sa 6,5 poena.

Značajno je istaknit niko od na-ši nije izgubio rejting već su Kovačević (15 poena), Sedlak (5) Dražić (3) dobili, dok je Miladinović ostao na svom. Ovo sve divani da je turnir ipak u cilini bio uspišan za naše.

Na kraju prikazaću vam moju partiju sa mladim slovenačkim internacionalcom Sebenik Matejom koja je bila odigrana u vrlo lipom napadačkom stilu sa efektnim završetkom. Bila je to partija koja je pokazala kako se dobrim napadom mož pobedit svaka odbrana, pa i Filidorova koju je forsirao Sebenik.



Nikola Sedlak

Sedlak,N (2605) - Sebenik,M (2480)

Filidorova odbrana

Open Rijeka CRO (3)

Od 25. novembra do 2. decembra učestvovao sam na jakom medjunarodnom turniru u Rijeci. Podilio sam 4. misto mada sam nuz malo više sriće mogo da završim i na samom vrvu. Ovo je moja partija iz trećeg kola, di sam vodio bile figure protiv mladog slovenačkog internacionalnog majstora Sebenika. Ovu partiju smatram za moje najbolje ostvarenje na ovom turniru. **1.e4 d6 2.d4 Sf6 3.Sc3 e5 4.Sf3 Sbd7** Moj protivnik se odlučio za Filidorovu odbranu koja se smatra dosta čvrstom, medjutim uspio sam da ga iznenadim jednom oštrom i dosta retkom varijantom **5.g4** Ovaj potez je moj specijalitet. Sad pozicija postaje dosta komplikovana što ljubitelji Filidorove odbrane baš i ne vole **5…Sxg4 6.Tg1 Sgf6 7.Lc4** Preti Sg5 **7…h6 8.Le3 c6 9.De2 b5 10.dxe5 dxe5** [10...bxc4 nije bilo dobro zbog 11.exf6 Dxf6 12.0-0-0 La6 13.Sd4 sa veoma jakom inicijativom bilog] **11. Lb3 Lb7 12.0-0-0** Svakim potezom bili nešto preti, a to je ono što ja volim, igra na inicijativu! **12…Dc7 13.Sh4 Th7** Ideja ovog poteza je da se razvije lovac sa f8, al sad bili dobija dodatne motive za napad. Slidi odličan pote**4.f4! a5** [14...exf4 je opasno zbog 15.Ld4 sa pretnjom e5] **15.a4!** Ode sam već vidio sjajnu kombinaciju ako crni odigra **15…b4?** [15...exf4 je bilo otpornije al bili bi takodje imao bolje šanse posli 16.Ld4]

16.Lxf7+!! Lip potez posli kojeg se pozicija crnog raspada. Žrtva se mora prihvatit posli čega slidi forsiran dobi-tak **16…Kxf7 17.Dc4+ Ke8 18.Sb5! Dd8 19.De6+ De7** [19...Le7 20.Sd6+ Kf8



21.Df7 mat] **20.Sd6+ Kd8 21.Lb6+! Sxb6 22.Sc8+ Sfd7 23.Sxe7 Lxe7 24. Sg6** Nakon svega ostao sam sa velikom materijalnom pridnošću i moj protivnik se pridao. **1-0.**

Dragan Tovarišić: HOROSKOP za JANUAR

OVAN: Ako se tokom miseca ositite zapostavljenim, znaćete se nametnit okolini, a dobitak vam stiže od osiguranja, nekretnina el kroz partnerovo povećanje plaće. Dugovi i zaostaci mogu vam bit plaćeni. Na ljubavnom planu ugodna zbivanja očekivaje vas krajom miseca.

BIK: Smiši vam se uspih el pozitivan pomak, posebno ako se bavite pravnim poslovima, obrazovanjom, komunikacijom el odnosima s javnošću, a aktuelni događaji mogu proširit vaše poglede na život i produbit interese za razna područja. Biće vam teško razdvojit ljubav i obaveze, a mož se desit da se zaljubite na radnom mistu.

BLIZANCI: Tokom većeg dila miseca imaćete nedovoljno strpljenja, pa bi vas i mala komplikacija el zastoj na radnom mistu mogli navest da odustanete od započetog i privatite se drugog posla. Čerez tog će mnogi od vas poželit štogod na brzinu prominit: poso, emotivnog partnera el prostor u kojem žive i rade, šta vam se baš i ne priporučiva.

RAK: Napor koji uložite u organizovanje društveni zbivanja el povezivanje drugi ljudi višestruko će vam se vratit, čerez tog što ćete proširit mrežu poznanstava i ostvarit vaše poslovne ciljove. Tokom ovog miseca jedan plan kojim se dugo bavite el realizujte el odbacite. Na ljubavnom planu koncentrišite se na tajne signale voljene osobe.

LAV: Stručne i iskusne osobe davaće vam prave savite i pomoć da rišite privatne i poslovne dileme, a planovi vezani za putovanje i obrazovanje do polovine miseca će nailazit na manje priprike i odgađanja, al potom sve kreće onako kako ste zamislili. S voljenom osobom moguća je prepirka oko nebitni stvari i sitnica.

DIVICA: Planete vam tokom većeg dila miseca darivaje tušta zadovoljstva. Mogu se izrodit nove simpatije i korisni kontakti zafaljujuć kojima možete postignit više nego što ste mislili. Ako radite na projektu u većoj grupi saradnika, očekivaje vas zdravo lipe visti. Priželjkivaćete da vam voljena osoba pruži više podrške i pažnje, al bi bilo dobro da vi napravite prvi korak.

VAGA: Bilo koji napor usmiren boljem upoznavanju s dubljim dilovima vaše duše biće nagrađen. Premda vas često vaća stra od neuspiha, podrška će vam stignit iz neočekivani izvora. Promina ljubavnog statusa nije priporučiva, posebno ne u pravcu raskida veze.

ŠKORPIJA: Promine na vašem licu biće očigledne. Bićete spokojniji i zadovoljniji sobom, premda će vas još povrimeno vaćat napadi nervoze i unutrašnjeg nemira. Ipak, lakše ćete se držat zadani poslovni rokova, al svoje planove nemojte otkrivat nikom koga se direktno ne tiču. Moćete se oslonit na voljenu osobu.

STRILAC: Bićete priličito zaposleni i zauzeti, posebno čerez tog što ćete imat problema s organizacijom, al na svu sriću tako stanje potrajaće samo tokom prvog dila miseca, pa nema razloga da gubite urođeni optimizam. Ako ste nedavno započeli zabranjenu el tajnu vezu, ona lako mož postat tema ogovaranja.

JARAC: Vrime je da se opuštite i upotribite sve oblike svoje kreativnosti na praktičan način, čerez tog što će vam donet velik uspih, pogotovo kad se radi o pisanoj riči. Velike šanse imate i kroz druženje s osobama iz inostranstva, usvajanje novi znanja i istraživanje tema koje ste tek površno poznavali. Izazivaćete povećane simpatije kod suprotnog pola.

VODOLIJA: Na poslovnom planu nećete bit zadovoljni načinom na koji se nadređeni odnose prema vama, pa ćete imat potribu za sukobljavanjom s autoritetima. Ako su razlozi opravdani, igrajte čisto i pošteno, pa ćete rišit probleme. Na ljubavnom planu nećete moć učinit ništa šta bi zadovoljilo drugu stranu.

RIBE: Očekivaje vas poboljšanja na planu prihoda, za šta ćete moć zafalit svojoj dositljivosti i honorarnim poslovima, al zarađeni novac neće se dugo zadržat u vašem buđelaru. Sukob s emotivnim partnerom navešće vas da razmislite o kvalitetu vaše veze i odredite šta triba učinit da se stvari poprave. **Dragan Tovarišić**

U K R Š T E N E R I Č I

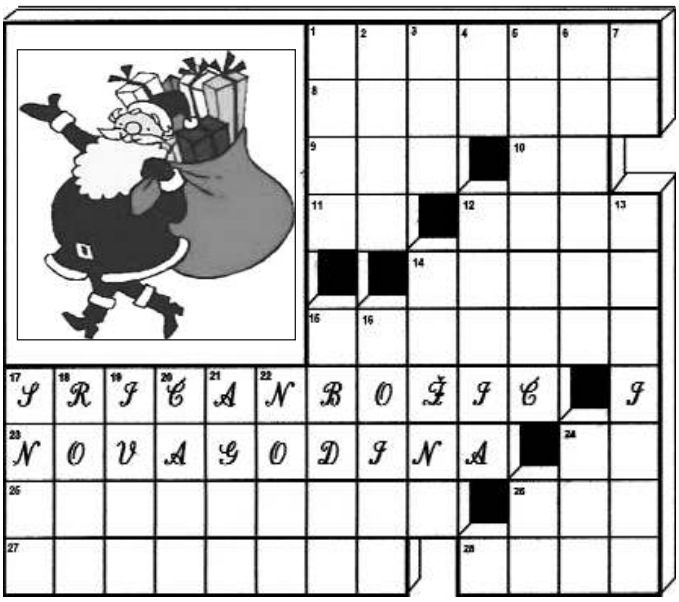
VODORAVNO: 1. Naša pivačica, Aleksandra; 8. Utovarivanja; 9. Vrsta poljskog cvića; 10. Hemijska oznaka za Radijum; 11. Nimački gramatički član; 12. Kadgodašnji subatički fudbalski klub; 14. Majstor za mire i vage; 15. Njiva; **17. Prvi dio prigodne poruke; 23. Drugi dio poruke**; 24. Inicijali našeg komediografa Nušića; 25. Nazvani; 26. Vrsta zmije; 27. Vrsta žabe; 28. Grad u Austriji;

USPRAVNO: 1. Vrsta američke zviri; 2. Barski gas; 3. Vrimenski termin; 4. Inicijali glumca Velsa; 5. Naša glumica, Dragana; 6. Stanovnik države na Bliskom Istoku; 7. Upišite: ĆI; 12. Strano žensko ime; 13. Naš pisac, Rade; 14. Bitni; 15. Obdanica; 16. Resa na virangama, rojta; 17. Vrsta padavine; 18. Italijanski fudbalski klub; 19. Francusko žensko ime; 20. Naša folk-pivačica; 21. Gradić u Belgiji; 22. Neupotribljavani; 24. Grad u Nimačkoj; 26. Hemijska oznaka za Bizmut.

Dragan Tovarišić

RIŠENJE IZ PROŠLOG BROJA:

VODORAVNO: putopis, oporuka, konobar, orez, km, Lir, boa, Ed, VO, t, DARA BUBAMARA, osuto, anatema, zatolit, sirov, edamer, nanina.



PISMA ČITALACA

Kako ste nam javljali ove godine najviše su vam se dopali tekstovi što divane o našim običajima. Trudili smo se bit drugčiji, koliko se to mož kod taki tema, a opet zanimljivi i da donesemo štogod novo. Sudeći po vama u tom smo uspili. Od godine ista autorka pisaće bunjevačke narodne pripovitke. Biće one korisne i za našu dicu što uče bunjevački u škulama, a neće škodit ni vama starijima malo zavirit u nji. Jednu godinu lagano ispraćamo i već se laćamo u koštac s novim brojovima i novim temama. Takođe, ovo je poziv i za saradnju svima vama koji štogod pišete, a tiče se nas Bunjevaca.

BUNJEVAČKI KALENDAR za pristupnu 2008.

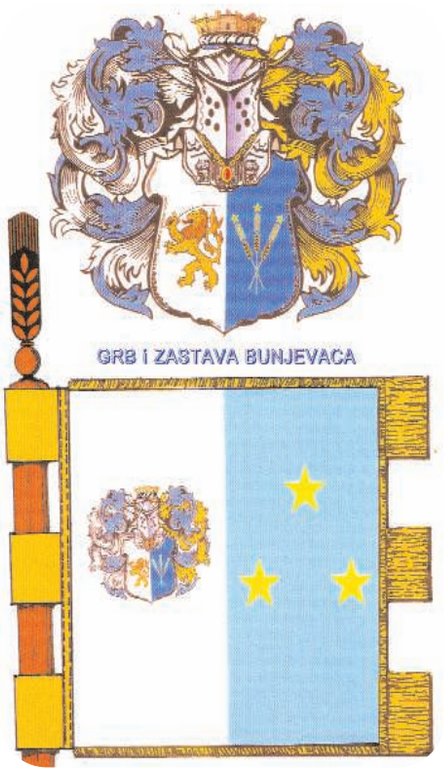
BUNJEVAČKI KULTURNI CENTAR SUBOTICA 1992

BUNJEVAČKI KULTURNI CENTAR

Najava o prodaji Bunjevaèkog kalendara za pristupnu 2008. godinu

Kalendar je promovisan u SKC-u „Sveti Sava”, 15. 12. u 19. sati, zajedno sa izložbom slika i predmeta od slame sa V kolonije slame Klas Subotica.

Kalendar se mož kupit od 20. 12. u prostorijama BIC-a, Trg cara Jovana Nenada 15 I, STR „Čiča” u Keru, trafika „Joks” u Starom Žedniku kod autobuske stanice, cvićara „Mimoza” u centru Tavankuta, kod Stipana Babića u Bajmaku i Marije Horvat u Subotici.



PREDAJA MALIH OGLASA TELEFONOM
024/559-011
PO CENI LOKALNOG POZIVA
Panorama oglasi
petkom na kioscima

City Vizija
telefon 024/670-730

103 RADIO PAJIO
I program: 103,4 MHz
II program: 104,2 MHz

